

Kā orientēties?

Rokasgrāmata ES eksportētājiem

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI
ANTIDEMPINGS, PRETSUBSĪDIJAS, IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBA

Priekšsvārds

**ALFREDO
BONÉ BEŽÉ
(ALFREDO
BONET BAIGET)**

*Spānijas valsts
sekretārs
tirdzniecības
jautājumos*

Kopš ekonomiskās krīzes sākuma trešās valstis aizvien biežāk izmanto tirdzniecības aizsardzības instrumentus, gan sākot jaunas izmeklēšanas, gan nosakot lielāku pasākumu skaitu. Kaut arī šo instrumentu izmantošana ir atļauta, tie jāpiemēro atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) noteikumiem.

Tomēr pašreiz PTO standarti bieži netiek ņemti vērā un palielinās to gadījumu skaits, kuros, uzsākot izmeklēšanu un tās gaitā, netiek ievēroti pietiekami augsti standarti. Īpaša uzmanība jāpievērš nekritiskai aizsardzības pasākumu izmantošanai – kad šis instruments tiek izmantots nevis tāpēc, lai cīnītos pret negodīgu rīcību, bet gan lai novērstu jebkādas izcelsmes eksporta preču iekļuvu iekšzemes tirgū.

Šiem pasākumiem ir bijusi negatīva ietekme uz Eiropas Savienību, kura ir lielākā eksportētāja pasaulē. ES uzņēmumiem ir aizvien grūtāk piekļūt trešo valstu tirgiem, kas dažreiz šo pasākumu īstenošanas rezultātā faktiski ir slēgti.

Viena no Spānijas prezidentūras galvenajām prioritātēm tirdzniecības politikas jomā ir rūpes par to, lai Eiropas uzņēmumiem būtu labāka piekļuve trešo valstu tirgiem. Daudzi ES uzņēmumi, jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (turpmāk – MVU), nav informēti par tirdzniecības aizsardzības instrumentiem un to, kā rīkoties, lai paturētu tiesības konkurēt trešo valstu tirgos.

Spānijas prezidentūra ir nolēmusi veicināt šīs rokasgrāmatas izdošanu, lai palīdzētu ES eksportējošiem uzņēmumiem, kas saskaras ar trešo valstu veiktajiem tirdzniecības aizsardzības pasākumiem. Es esmu pārliecināts, ka tā lieti noderēs tiem ES uzņēmumiem, kuri ir iesaistīti šādās procedūrās.

Es vēlos pateikties Komisijas dienestiem par rokasgrāmatas tapšanā ieguldīto rūpīgo darbu, kā arī dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, kas ir aktīvi piedalījušās šajā iniciatīvā, daloties pieredzē un nodrošinot vajadzīgo informāciju.

**KARELS
DE GIHTS
(KAREL
DE GUCHT)**

*ES tirdzniecības
komisārs*

Ekonomikai kļūstot globālai, ES uzņēmumiem ir jākonkurē kā iekšzemes, tā arī ārvalstu tirgos. Tāpēc Komisija pašlaik veltī tik lielas pūles, lai radītu ES eksportētājiem jaunas iespējas un nodrošinātu to, ka viņi spēj konkurēt un veikt uzņēmējdarbību ārvalstu tirgos, pamatojoties uz godīgiem noteikumiem. Tas ir vēl jo svarīgāk pašreizējās ekonomiskās krīzes apstākļos. Krīze ir pastiprinājusi starptautisko noteikumu nozīmi globālās tirdzniecības sistēmā. Pretēji citām valstīm ES nav padevusies vilinājumam ieviest aizsardzības pasākumus vai izmantot tirdzniecības aizsardzības instrumentus savu tirgu slēgšanai, jo īpaši visstraujāk augošajām jaunās tirgus ekonomikas valstīm.

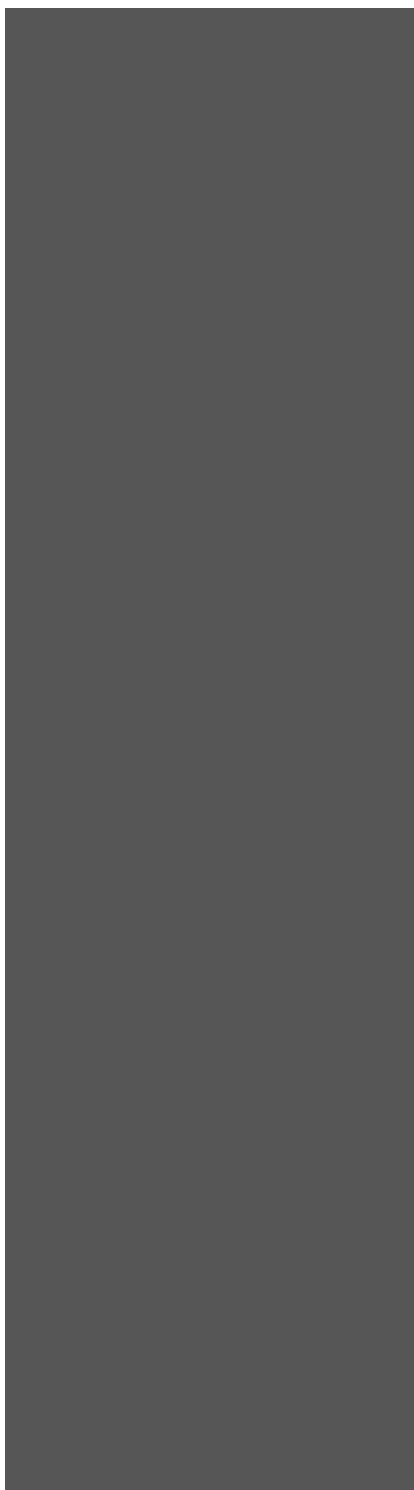
Tomēr tirdzniecības aizsardzības instrumenti ir PTO noteikumu daļa. Tie iekļaujas mūsu iedzīvotāju izpratnē par to, ka atvērti tirgi parasti rada iespējas, ja vien līdztekus tiek ievēroti noteikumi, kas nodrošina līdzvērtīgus konkurences apstākļus tirdzniecībā. Ja tirdzniecības noteikumi tiek pareizi piemēroti, tie ļauj visiem tirdzniecības partneriem konkurēt, izmantojot savas salīdzinošās priekšrocības, un nodrošina to, ka ieguvēji ir iedzīvotāji un sabiedrība. Tas nozīmē, ka visām valstīm jādod iespēja rīkoties, lai novērstu negodīgu tirdzniecību. Tomēr tam ir vajadzīgs skaidrs un pārredzams tiesiskais regulējums,

kas garantē to, ka noteikumus nevar ietekmēt uz tirgus aizsardzību vērsti spiedienu vai politiska ietekme. Tāda ir ES pieeja tirdzniecības aizsardzībai. Mēs to pašu gaidām arī no mūsu tirdzniecības partneriem visā pasaulē.

Protams, liela daļa no izmeklēšanas veikšanai vajadzīgā darba ir jāveic pašiem uzņēmumiem – neatkarīgi no tā, vai izmeklēšanu ir sākusī ES vai kāda trešā valsts. Jūs tiekiet aicināti sadarboties jautājumos, kuri bieži vien ir diezgan tehniski un paredz sīku izpēti un attiecībā uz kuriem jums ne vienmēr ir vajadzīgās tehniskās un juridiskās zināšanas un pieredze. Tas ir īpaši grūts uzdevums maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Eiropas Komisija apzinās šo apgrūtinājumu, kad tā pati veic izmeklēšanu. Tā arī apzinās to, ka, izmantojot tirdzniecības aizsardzības instrumentus, līdzīgu apgrūtinājumu jūsu uzņēmumiem rada trešās valstis.

Tāpēc šī rokasgrāmata ir vērtīgs metodiskais līdzeklis, kas ļauj orientēties tirdzniecības aizsardzības jautājumos.

Tā papildina ieteikumus un zināšanas, kas jau tagad ir pieejami dažādos avotos, un var palīdzēt ES uzņēmumiem tad, ja tie tiek iesaistīti kāda mūsu tirdzniecības partnera sāktā izmeklēšanā, kas vērsta uz tirdzniecības aizsardzību.

Saturs

Ievads

1. nodaļa. Dempings, subsīdijas, iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi – pamatprincipi

Kas ir dempings?
 Kas ir subsīdija?
 Kas ir iekšējā tirgus aizsardzība?
 Kādi nosacījumi jāievēro, lai piemērotu pasākumus?
 Kāds ir tiesiskais regulējums?
 Kāda veida pasākumi var tikt piemēroti?

2. nodaļa. Izmeklēšana

Kas pamato izmeklēšanas sākšanu?
 Kāpēc tiek veikta izmeklēšana?
 Kā man tiek sniegta informācija par izmeklēšanu?
 Vai man jāpiedalās izmeklēšanā?
 Ar ko man jāsaņemas?
 Kādi ir izmeklēšanas galvenie posmi?

3. nodaļa. Eksportētāju tiesības un pienākumi

Kādas ir manas tiesības?
 1. Tiesības iesniegt informāciju
 2. Tiesības piekļūt informācijai un to komentēt
 3. Tiesības tikt uzklausiņam
 Kādi ir mani pienākumi?
 1. Reģistrēties
 2. Ievērot termiņus
 3. Pienācīgi sadarboties

4. nodaļa. Vai procedūra uz mani attiecas un, ja attiecas, cik lielā mērā?

5. nodaļa. Kā man izlemt par to, vai sadarboties?

Ko es iegūšu, ja sadarbošos?
 Kādas ir sadarbības izmaksas?
 Kādas ir nesadarbošanās sekas?
 Kā man izlemt par to, vai sadarboties?
 Vai man ir jāsadarbības aizsardzības lietā?

6. nodaļa. Kāda nozīme ir citām personām?

Kāda ir Eiropas Komisijas nozīme?
 Kāda ir dalībvalsts pārvaldes iestāžu nozīme?
 Kāda ir to vēstniecību un ES delegāciju nozīme, kuras atrodas valstī, kas veic izmeklēšanu?
 Kāda ir tās ES asociācijas nozīme, kuras dalībnieks es esmu?
 Kāda nozīme ir maniem klientiem valstī, kura veic izmeklēšanu?
 Kāda nozīme ir maniem saistītajiem uzņēmumiem?

7. nodaļa. Pasākumi ir piemēroti – kā man rīkoties?

Pasākumu pārskatīšana
 Pasākumu apstrīdēšana

4

6

6

6

7

7

8

8

9

9

9

9

9

10

10

12

12

12

14

15

16

16

16

16

16

18

19

19

19

19

20

20

21

21

22

23

23

23

23

23

24

24

25

Ievads

Tirdzniecībai aizvien vairāk globalizējoties, uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību ārvalstīs, jāņem vērā pienākums ievērot starptautiskos tirdzniecības noteikumus. Tas ne vienmēr ir viegli.

Kaut arī mūsdienās vispārējā tendence ir novērst šķēršļus tirdzniecībai, starptautiskā tirdzniecības sistēma atsevišķos gadījumos atļauj valstīm ieviest ierobežojošus pasākumus. Šos pasākumus dēvē par tirdzniecības aizsardzības līdzekļiem vai tirdzniecības aizsardzības instrumentiem, un to izmantošana ir atļauta tikai stingri noteiktos apstākļos.

Ir trīs tirdzniecības aizsardzības instrumenti (TAI) – antidempinga instruments, pretsubsīdiju instruments un iekšējā tirgus aizsardzības instruments. Kamēr pirmie divi instrumenti ir vērsti pret negodīgu tirdzniecību, kad imports tiek veikts apstākļos, pret kuru var vērsties saskaņā ar starptautiskajiem tirdzniecības noteikumiem, iekšējā tirgus aizsardzības instrumenta mērķis ir dot importētājās valsts uzņēmumiem laiku pielāgoties ievērojamam importa pieaugumam.

Ja jūsu konkurenti ārvalstu tirgos uzskata, ka jūs savus ražojumus eksportējat uz šiem tirgiem par dempinga cenām, ka jūsu eksports tiek subsidēts vai ka valsti imports būtiski palielinās, radot kaitējumu viņu uzņēmējdarbībai, tie var lūgt valsts iestādēm ieviest tirdzniecības aizsardzības pasākumus stāvokļa uzlabošanai. Tas savukārt var ietekmēt jūsu situāciju, jo pret jums var tikt uzsākta laikietilpīga izmeklēšana, ko veic importētājās valsts iestādes, un jums var nākties saskarties ar pasākumiem (papildu maksājumiem vai kvotām), ko piemēros jūsu turpmākajam eksportam uz šo valsti.

Šī rokasgrāmata palīdzēs jums labāk izprast galvenos tirdzniecības aizsardzības jēdzienus, un jūs tajā atradīsiet padomus, kā rīkoties, saskaroties ar tirdzniecības aizsardzības pārbaudēm.

Dempings, subsīdijas, iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi – pamatprincipi

1. nodaļa

Dempings, subsīdijas, iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi – pamatprincipi

KAS IR DEMPINGS?

Uzņēmums veic dempingu tad, ja tas eksportē ražojumu par cenu, kas ir zemāka par tā "normālo vērtību". Par ražojuma normālo vērtību uzskata to ražojuma cenu, par kādu to pārdod iekšzemes tirgū, vai arī tā ražošanas izmaksas.

Antidempinga pasākumu – parasti maksājuma veidā – piemēro kā pretpasākumu, lai novērstu kaitīgo ietekmi, ko rada imports par dempinga cenām, un lai atjaunotu godīgu konkurenci. Pasākumu nosaka, balstoties uz dempinga starpību, kas ir eksporta cenas un normālās vērtības salīdzinājums. Salīdzinājumam izmanto identiskus vai salīdzināmus ražojuma veidus. Lai salīdzinājums tiešām būtu godīgs, var veikt korekciju, kurā tiek ņemtas vērā atšķirības, kas ietekmē cenu salīdzināmību, piemēram, atšķirības pārdošanas noteikumos, tirdzniecības līmeņos, fiziskajās īpašībās utt.

Kā man rīkoties, ja mana cena nav dempinga cena?

Antidempinga pasākumus veic visā valstī, t. i., tie skar visu izmeklēšanai pakļautā ražojuma eksporta apjomu no vienas vai vairākām valstīm. Tāpēc pat tad, ja jūsu uzņēmums neeksportē ražojumus par dempinga cenām, izmeklēšanas procedūrā tam jā-sadarbojas, lai pierādītu, ka tas tā tiešām ir. Tad tas tiks atbrīvots no atbildības.

Kas ir dempings?

Cena iekšzemes tirgū = 120

Eksporta cena = 100

Dempinga starpība = 20

KAS IR SUBSĪDIJA?

Subsīdija ir valsts vai publiskas iestādes finansiāls ieguldījums, kas rada priekšrocības saņēmējam. Finansiāls ieguldījums var izpausties vairākos veidos, tādos kā subsīdijas, aizdevumi, nodokļu kredīti vai valdības nodrošināti pakalpojumi vai preces.

Jebkuri šādi ieguldījumi rada priekšrocības tad, ja tie tiek nodrošināti, pamatojoties uz noteikumiem, kas ir labvēlīgāki par tirgus noteikumiem. Piemēram, ja valsts nodrošina elektroenerģiju par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu, vai pērk ražojumu par cenu, kas ir augstāka par tirgus cenu.

Subsīdijas, pret kurām var vērsties, tā sauktās kompensējamās subsīdijas, ir subsīdijas, kas tiek piešķirtas vienam uzņēmumam vai vienai nozarei.

Prepsubsīdiju pasākumu (ko dēvē arī par kompensācijas pasākumu) – parasti maksājuma veidā – piemēro kā pretpasākumu, lai novērstu kaitīgo ietekmi, ko rada subsidēts imports, un atjaunotu godīgu konkurenci. Tāpēc tam jāatbilst subsidēta eksporta cenas un nesubsidēta eksporta cenas starpībai.

Subsīdija ir valsts vai publiskas iestādes finansiāls ieguldījums, kas rada priekšrocības saņēmējam.

KAS IR IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBA?

Iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi var tikt ieviesti tad, ja nozari negatīvi ietekmē neparedzēta, strauja un negaidīta importa apjomu palielināšanās. Iekšējā tirgus aizsardzības pasākumu mērķis ir dot nozarei īslaicīgu atelpu nepieciešamo izmaiņu veikšanai, lai samazinātu importa radīto spiedienu. Līdztekus iekšējā tirgus aizsardzības pasākumiem vienmēr tiek noteikts restruktūrizēšanas pienākums.

Antidempinga un pretsubsīdiju pasākumus veic pret konkrētām valstīm (un eksportētājiem, ņemot

vērā viņu sadarbības pakāpi, tiek noteikti individuāli maksājumi atkarībā no konkrētā uzņēmuma stāvokļa), savukārt iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi tiek piemēroti importam no visām valstīm. Citiem vārdiem, iekšējā tirgus aizsardzības pasākumos attiecina uz visu importu neatkarīgi no izcelsmes, un visiem eksportētājiem tiek piemēroti vieni un tie paši pasākumi.

Tāpēc šī procedūra vairākos aspektos ir atšķirīga no antidempinga un pretsubsīdiju procedūras (sk. **2. nodaļu**).

Pretstatā antidempinga un pretsubsīdiju instrumentiem iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi tiek noteikti neatkarīgi no tā, vai tirdzniecība ir godīga vai negodīga. Tāpēc juridiskie nosacījumi, piemēram, attiecībā uz zaudējumu konstatēšanu, šādu pasākumu piemērošanai ir stingrāki.

Kas ir zaudējumi?

Nozarei tiek nodarīti zaudējumi, ja pasliktinās tās ekonomiskais stāvoklis.

Zaudējumus nosaka, objektīvi izpētot visus attiecīgos ekonomiskos faktorus, tādus kā ražošana, pārdošanas apjomi, tirgus daļa, peļņa, ražošana, jauda, jaudas izmantošana utt. Šis uzskaitījums nav pilnīgs.

Ievērojiet: lai piemērotu iekšējā tirgus aizsardzības pasākumus, jākonstatē smagi zaudējumi. Zaudējumiem ir jābūt lielākiem par tādiem zaudējumiem, kura gadījumā var uzsākt antidempinga un pretsubsīdiju procedūras.

KĀDI NOSACĪJUMI JĀIEVĒRO, LAI PIEMĒROTU PASĀKUMUS?

Pats pirmais nosacījums, lai piemērotu pasākumus, ir noteikt, vai **imports tiek veikts par dempinga cenām** (antidempinga pasākumiem), **subsīdēts** (pretsubsīdiju pasākumiem) **vai arī ir strauji pieaudzis** (iekšējā tirgus aizsardzības pasākumiem). Taču ir arī papildu prasības – jānoskaidro, vai šis imports ir negatīvi ietekmējis vietējās nozares ekonomisko stāvokli, t. i., vai ir nodarīti zaudējumi. Citiem vārdiem, izmeklēšanas iestādēm jāpierāda **cēloņsakarība** starp importu un **kaitējumu**.

Sabiedrības interešu tests – valstis var nolemt piemērot pasākumus tikai tad, ja tiek pierādīts, ka tie nebūs pretrunā sabiedrības interesēm kopumā, t. i., ka pasākumi neradīs tādu kaitējumu ekonomikai kopumā, kas pārsniedz zaudējumu mazināšanu vietējai nozarei, kura cieš no importa. Tāpēc jāņem vērā rūpniecisko importa izmantotāju, importētāju un patērētāju intereses.

Kas ir cēloņsakarība?

Jāpierāda, ka attiecīgā importa rezultātā vietējai nozarei ir nodarīti zaudējumi. Parasti tas tiek konstatēts tad, ja vairāki notikumi risinās vienlaicīgi, piemēram, palielinās imports un samazinās vietējās nozares pārdošanas/ražošanas apjoms.

Ļoti bieži vietējai nozarei zaudējumus nodara nevis imports, bet gan citi faktori. Jāpierāda, ka šie faktori nav zaudējumu galvenie cēloņi. Šie faktori var būt to importa ražojumu cenas un apjoms, kas tiek importēti par cenām, kas nav dempinga cenas, un/vai arī nav subsidēti, pieprasījuma samazināšanās, izmaiņas tirdzniecības struktūrā vai arī tehnoloģijas progress.

Apkopojot teikto, pasākumus var piemērot tikai tad, ja ir spēkā trīs nosacījumi: i) notiek dempinga/subsidēšana/krasa importa palielināšanās, ii) vietējā nozare cieš zaudējumus un iii) ir cēloņsakarība starp šo importu un zaudējumiem, nevis citiem faktoriem.

Dempings, subsīdijas, iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi – pamatprincipi

KĀDS IR TIESISKAIS REGULĒJUMS?

Katrai valstij, kura izmanto tirdzniecības aizsardzības instrumentus, valsts tiesību sistēmā ir īpašs likums, kurā sīki izklāstīti nosacījumi pasākumu piemērošanai.

PTO dalībvalstu likumos, ir jābūt ietvertam PTO prasību minimumam. Tomēr valsts tiesību akti var būt arī stingrāki par PTO noteikumiem, t. i., tajos var būt noteikts augstāks sliekšnis pasākumu piemērošanai nekā tas, kurš paredzēts PTO līmenī. PTO dalībvalstīm ir pienākums paziņot par to attiecīgo valstu tiesību aktus (un ziņot par

jebkurām to izmaiņām) kompetentajām PTO iestādēm. Šie tiesību akti ir pieejami ar PTO tīmekļa vietnes tiešsaistes meklētājprogrammas starpniecību (sk. pielikumu).

Attiecīgie tiesību akti PTO līmenī ir Nolīgums par 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VI panta īstenošanu (PTO antidempinga nolīgums), Nolīgums par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem un Nolīgums par iekšējā tirgus aizsardzības pasākumiem.

Valstīm, kuras nav PTO dalībnieces, PTO standarti nav obligāti. Tomēr parasti attiecīgo valstu tiesību aktu pamatā ir PTO principi, un bieži vien lielu atšķirību nav.

Turklāt īpaši noteikumi attiecībā uz tirdzniecības aizsardzības instrumentu izmantošanu var būt iekļauti divpusējos nolīgumos, ko ES parakstījusi ar valsti, kas piemēro vai paredz piemērot pasākumus. Šīs divpusējās saistības arī ir jāpilda.

Apkopojums par tiesību aktu galvenajām iezīmēm valstīs, kuras visbiežāk tos piemēro, ir atrodams Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē (sk. pielikumu). Visu valstu, PTO dalībnieču, tiesību aktu pilnie teksti ir atrodami PTO tīmekļa vietnē (sk. pielikumu).

KĀDA VEIDA PASĀKUMI VAR TIKT PIEMĒROTI?

ANTIDEMPINGA UN PRETSUBSĪDIJU pasākumi parasti tiek noteikti uz pieciem gadiem ar iespēju, pamatojoties uz pasākumu pārskatīšanas izmeklēšanu, pagarināt to darbības termiņu vēl ik par pieciem gadiem. Antidempinga un pretsubsīdiju pagaidu pasākumus drīkst piemērot ne agrāk kā 60 dienas pēc izmeklēšanas sākšanas. Šādus pagaidu pasākumus var noteikt uz laiku, kas nepārsniedz četrus mēnešus tad, ja tie vērsti pret subsīdijām, un sešus mēnešus – ja tie vērsti pret dempingu.

Pasākumi parasti tiek noteikti kā *procentuālais maksājums*, t. i., maksājums, kas aprēķināts no faktūrā norādītās summas, *piemēram, 15 %*, bet var tikt noteikti arī kā

īpašs maksājums, t. i., maksājums, kas aprēķināts no tāda rādītāja, kurš nav vērtība, piemēram, svara – *USD 15 par tonnu*. Drīkst piemērot arī cenu saistības (sk. turpmāk). Maksājumus veic importētājs tajā valstī, kas pasākumus piemēro, un tos iekasē valsts muitas iestādes.

Maksājumu likmei, ko piemēro tiem eksportētājiem, kuri ir pienācīgi sadarbojušies ar izmeklēšanas iestādēm, jāatbilst šo eksportētāju stāvoklim. Eksportētājiem, kuri nesadarbojas, nosaka atlikušo maksājuma likmi, kura parasti ir augstāka nekā tā, kuru piemēro personām, kuras sadarbojas. Tāpēc eksportētāju interesēs ir sadarboties.

Maksājumi var būt līdzvērtīgi aprēķinātajai dempinga starpībai vai konstatētajam subsidēšanas apmēram. Dažās valstīs ir noteikta arī iespēja ierobežot maksājuma līmeni līdz tādām minimālajām līmenim, kāds vajadzīgs zaudējumu kompensēšanai. Šo metodiku sauc par **mazākas nodevas principu**. Tomēr pasākuma līmenis nedrīkst pārsniegt dempinga starpību vai subsīdijas kopsummā.

IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBAS pasākumus var noteikt uz četriem gadiem, paredzot iespēju pagarināt tos uz laiku, kas kopumā nepārsniedz 8 gadus (sk. **7. nodaļu**). Lielākajā daļā gadījumu pasākumus

tomēr nosaka uz trim gadiem. Šos pasākumus drīkst noteikt importa būtiskas palielināšanās gadījumā, un tos var noteikt kā maksājumus vai kā apjoma ierobežojumus. Apjoma ierobežojumus var noteikt kvotas vai tarifa kvotas veidā. Ja tiek noteikta kvota, pārsniedzot konkrētu apjomu, imports vairs nav iespējams, turpretim tad, ja tiek noteikta tarifa kvota, imports var turpināt, bet tam piemēro papildu maksājumu. Pagaidu iekšējā tirgus aizsardzības pasākumus var piemērot vienlaikus ar izmeklēšanas sākšanu. Šos pagaidu pasākumus var noteikt tikai maksājumu veidā.

Cenu saistības – vai tas ir alternatīvs risinājums?

Antidempinga un pretsubsīdiju procedūrā tai vietā, lai veiktu antidempinga vai pretsubsīdiju maksājumus, eksportētājs var piedāvāt ievērot noteiktas cenu saistības.

Uzņemoties cenu saistības, eksportētājs piekrīt eksportēt izmeklējamu ražojumu par cenām, kas pārsniedz noteiktu cenu līmeni, t. i., par cenām, kas nav dempinga vai subsidētas cenas. Ja eksporta cenas pārsniedz šo sliekšni, uzņēmuma ražojumi tiek atbrīvoti no maksājumiem, kuri citkārt importa gadījumā tiktu iekasēti. Šāds risinājums, protams, ir iespējams ar noteiktiem nosacījumiem, kuri parasti paredz stingru importētājas valsts iestāžu uzraudzību un dažreiz arī eksporta cenu regulāru paziņošanu un pārbaudes procedūru.

Uzņēmumam, kas vēlas uzņemties cenu saistības, jāsaazinās ar izmeklēšanas iestādēm.

2. nodaļa

Izmeklēšana

KAS PAMATO IZMEKLĒŠANAS SĀKŠANU?

Izmeklēšana tirdzniecības aizsardzības vajadzībām tiek sākota pēc tam, kad ir saņemta sūdzība no nozares, vai arī pēc izmeklēšanas iestādes iniciatīvas. Atkarībā no instrumenta izmeklēšanu var sākt tad, ja ir pierādījumi par i) dempingu, subsīdēšanu un ievērojamu importa pieaugumu, ii) zaudējumiem vietējai nozarei un iii) cēloņsakarību starp zaudējumiem un attiecīgo importu. Lielākoties izmeklēšana tiek sākota, saņemot sūdzību no viena vai vairākiem ražotājiem, kuri pārdod savu produkciju iekšzemes tirgū (turpmāk “vietējie ražotāji”). Jāievēro, ka saskaņā ar likumu sūdzības iesniedzējiem jāpārstāv nozīmīga daļa vietējās produkcijas. Katrai ieinteresētajai personai ir tiesības saņemt sūdzības “publisko versiju” (t. i., versiju, no kuras ir izņemti visi konfidenciālie dati). Sk. arī **3. nodaļas 2. sadaļu**.

KĀPĒC TIEK VEIKTA IZMEKLĒŠANA?

Pēc tam, kad iestādes ir izanalizējušas sūdzību un uzskata, ka pierādījumi ir pietiekami, tās lemj par izmeklēšanas sākšanu. Izmeklēšanas mērķis ir savākt informāciju, lai pārliecinātos par to, vai ir juridiskie nosacījumi pasākumu piemērošanai, un noteiktu pasākumu līmeni. Izmeklēšanas rezultātā ne vienmēr tiek piemēroti pasākumi. Izmeklēšanā var arī noskaidrot, ka nav pamata pasākumu piemērošanai.

KĀ MAN TIEK SNIEGTA INFORMĀCIJA PAR IZMEKLĒŠANU?

Valstij, kas sāk izmeklēšanu, savā oficiālajā izdevumā ir jāpublicē paziņojums – tā sauktais paziņojums par izmeklēšanas sākšanu. Tai arī jāinformē to valstu iestādes, uz kurām attiecas izmeklēšana. Parasti informācija tiek arī tieši sniegta visiem eksportējošiem ražotājiem, par kuriem zina izmeklēšanas iestādes. Ik reizi, kad Eiropas Komisijai top zināms par kādas izmeklēšanas sākšanu, tā nekavējoties par to paziņo dalībvalstu pārstāvjiem un lūdz tām nosūtīt informāciju attiecīgajām personām. Turklāt Eiropas Komisija cenšas sazināties ar ES asociācijām, kas pārstāv izmeklējamā ražojuma ražotāju nozari, lai brīdinātu tās, sniegtu tām attiecīgo informāciju un lūgtu tās sazināties ar saviem dalībniekiem. Eiropas Komisija arī sniedz informāciju savā tīmekļa vietnē par sāktajām izmeklēšanām.

Tādā veidā eksportējošie ražotāji informāciju saņem tieši no izmeklēšanas iestādēm vai arī par izmeklēšanu uzzina no dalībvalsts vai attiecīgās ES asociācijas. Daudzos gadījumos ražotāji par izmeklēšanas sākšanu uzzina no kontaktpersonām, ar kurām tie parasti sazinās profesionālās darbības gaitā, piemēram, klientiem, jo šāda informācija parasti ātri izplatās.

Ko darīt, ja man tiek paziņots par izmeklēšanu?

Ja vēlaties saglabāt savas tiesības attiecībā uz izmeklēšanu, jums, sazinoties ar izmeklēšanas iestādēm, nekavējoties jāreģistrējas kā ieinteresētai personai.

VAI MAN JĀPIEDALĀS IZMEKLĒŠANĀ?

Lai panāktu labāko iespējamo rezultātu, ir ieteicams sadarboties ar izmeklēšanas iestādēm un iesniegt pieprasīto informāciju. **Antidempinga vai pretsubsīdiju izmeklēšanā uzņēmumiem, kas pilnībā sadarbojas, nosaka individuālo maksājumu, kurš atbilst attiecīgo uzņēmumu stāvoklim un parasti ir zemāks par maksājumu, kuru nosaka uzņēmumiem, kas nav sadarbojušies.** Sīkākas ziņas sk. **5. nodaļā**.

AR KO MAN JĀSAZINĀS?

Ja izmeklēšana attiecas uz jūsu uzņēmumu vai ja jums ir konkrēti jautājumi, ieteicams sazināties ar savas valsts un/vai Eiropas asociāciju, kas parasti ir informēta par šādām procedūrām un tās pārzina. Jūs varat arī sazināties ar valsts pārvaldes iestādēm, lai gūtu attiecīgu padomu un procedūras vērtējumu.

Lai saņemtu visu attiecīgo informāciju (piemēram, paziņojumu par izmeklēšanas sākšanu, anketas) un nenokavētu termiņus, jāsaņemas tieši ar attiecīgajām izmeklēšanas iestādēm. Ir svarīgi "pieteikties" šajās iestādēs un reģistrēties kā izmeklēšanā ieinteresētajai personai. Bieži vien tas ir priekšnoteikums, lai izmantotu savas aizstāvības tiesības.

Turklāt Eiropas Komisija aktīvi kontrolē to valstu veiktās darbības tirdzniecības aizsardzībai, kuras nav ES dalībvalstis. Kaut arī Eiropas Komisija nevar juridiski pārstāvēt ES ražotājus gadījumos, kad tiek veikta šāda izmeklēšana, tai ir uzkrātas tehniskās zināšanas un liela pieredze attiecībā uz to, kā tirdzniecības aizsardzības instrumentus izmanto trešās valstis. Tāpēc ir pieejama pieredzējušu cilvēku komanda, kas jūsu uzņēmumam var sniegt tehnisku palīdzību un padomu. Eiropas Komisijas kontaktinformācija ir norādīta pielikumā.

KĀDI IR IZMEKLĒŠANAS GALVENIE POSMI?

1. Antidempinga un pretsubsīdiju izmeklēšana

Turpmākais izklāsts sniedz vispārēju priekšstatu par to, kādi ir tipiskas izmeklēšanas galvenie posmi. Atkarībā no konkrētām valstīm var būt atšķirības; visu lielāko valstu attiecīgās tīmekļa vietnes ir norādītas pielikumā.

IZMEKLĒŠANAS SĀKŠANA

Valstīs, kuras nav ES dalībvalstis, iestādes sāk izmeklēšanu, publicējot attiecīgu paziņojumu valsts oficiālajā izdevumā. **Publikācijā parasti ir norādīti arī visi būtiskie termiņi.** Līdztekus tam iestādes tieši informē attiecīgos eksportētājus un/vai attiecīgās vēstniecības, tirdzniecības palātas un ES delegācijas.

ATTIECĪGO RAŽOTĀJU REĢISTRĀCIJA

Tiem eksportējošiem ražotājiem, kurus skar izmeklēšana, jāreģistrējas izmeklēšanas iestādē un jāpieprasa anketa. Jāievēro noteiktie termiņi – parasti tie ir īsi: no 15 līdz 21 dienai, lai uzņēmums reģistrētos kā ieinteresētā persona, un no 30 līdz 45 dienām, lai iesniegtu aizpildītu anketu.

PAGAIĀDU PASĀKUMU PIEMĒROŠANA

Pagaidu pasākumus **var** piemērot, sākot no brīža, kad pēc izmeklēšanas sākšanas pagājušas 60 dienas. Tomēr parasti tam ir vajadzīgs ilgāks laiks. Ne vienmēr tiek piemēroti pagaidu pasākumi.

PAPILDU INFORMĀCIJA/PĀRBAUDES VIZĪTE

Izmeklēšanas gaitā iestādes var pieprasīt papildu informāciju un/vai ieplānot pārbaudes apmeklējumu eksportētāja atrašanās vietā. **Ievērojiet, ka pārbaudes apmeklējums var tikt veikts gan pirms, gan pēc pagaidu pasākumu piemērošanas.**

GALĪGO PASĀKUMU PIEMĒROŠANA

Izmeklēšana **var** noslēgties ar galīgo pasākumu piemērošanu. Izmeklēšanas iestādēm ir pienākums izpaust galīgos konstatējumus un saskaņā ar PTO noteikumiem nodrošināt ieinteresētajām personām iespēju sniegt komentārus, pirms tiek piemēroti galīgie pasākumi. **Izmeklēšana jāpabeidz viena gada laikā**, izņemot gadījumus, ja ir īpaši apstākļi, taču **tā nekādā gadījumā nedrīkst ilgt vairāk nekā 18 mēnešus.**

2. Kādas ir ar iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšanu saistītās īpatnības?

Galvenie iepriekš noteiktie posmi attiecas arī uz iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšanu – to uzsāk, publicējot paziņojumu valsts oficiālajā izdevumā, ieinteresētajām personām ir jāreģistrējas, jāaizpilda anketas, tiek publicēti rezultāti, lai personas tos varētu komentēt, un tiek noteikti pasākumi.

Dažos aspektos iekšējā tirgus aizsardzības procedūras tomēr atšķiras no antidempinga un pretsubsīdiju procedūrām, jo iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi prasa steidzamu rīcību un vienus un tos pašus maksājumus piemēro visam importam neatkarīgi no izcelsmes valsts. Galvenās atšķirības ir šādas:

1) **Pagaidu pasākumus var piemērot vienlaikus ar izmeklēšanas sākšanu. Tāpēc eksportētājiem var nākties pēkšņi, bez brīdinājuma saskarties ar iekšējā tirgus aizsardzības maksājumu.**

2) Kaut arī atsevišķu uzņēmumu sadarbība ir svarīga arī iekšējā tirgus aizsardzības procedūrā, tai nav tik lielas nozīmes kā antidempinga vai pretsubsīdiju izmeklēšanā, jo netiek aprēķināti individuālie maksājumi. Viena un tā pati maksājuma likme vienādi tiek piemērota jebkuras izcelsmes importam. Tomēr izmeklēšanas iestādes var

nolemt piemērot tādu maksājuma veidu, kas konkrētāk vērsts uz problēmas cēloņa novēršanu, neapliekot ar soda maksājumiem tādu importu, kas nerada kaitējumu vietējai nozarei. Piemēram, pasākums var tikt piemērots tikai tajos gadījumos, kad importa cena ir zemāka par noteikto minimālo cenu. Eksportētājiem tad var būt acīm redzama interese sadarboties, lai nodrošinātu viņu viedokļu un pausto komentāru ievērošanu. Ja personas nesadarbojas, tās var tiešām zaudēt tiesības uz interešu aizstāvību (piemēram, tiesības iesniegt dokumentus un piedalīties uzklaušanāsā).

Tāpēc uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem tiek veikta iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšana, nekavējoties jāsazinās ar Eiropas Komisiju un/vai dalībvalsts pārvaldes iestādēm aizstāvības stratēģijas izstrādāšanai, lai tie netiktu bez vainas sodīti. Daudzos gadījumos kaitējumu nav izraisījuši Eiropas eksportētāji, jo to eksportētie ražojumi parasti atbilst augstāko cenu segmentam.

3. nodaļa

Eksportētāju tiesības un pienākumi

Tirdzniecības aizsardzības pārbaude ir kvazitiesiska procedūra, kurā visām ieinteresētajām pusēm ir gan konkrētas tiesības (aizstāvības tiesības), gan pienākumi. Ieinteresētās personas ir visi uzņēmēji, kurus tieši vai netieši potenciāli ietekmē jebkuri pasākumi. Tas galvenokārt ir eksportētājs(-i) valstī, kurā notiek izmeklēšana, kā arī vietējais(-ie) ražotājs(-i) tajā valstī, kura ir sākusi izmeklēšanu. Lai praksē nodrošinātu to,

ka visām šīm personām ir iespēja īstenot savas tiesības, tām ir jāizpilda noteikti pienākumi.

Šīs tiesības un pienākumus nosaka tās valsts tiesību akti, kura ir sākusi izmeklēšanu. Tomēr jāievēro arī atbilstība PTO tiesību aktiem, ja attiecīgā valsts ir PTO dalībniece, un ES un attiecīgo trešo valstu slēgto divpusējo nolīgumu noteikumi.

KĀDAS IR MANAS TIESĪBAS?

1. Tiesības iesniegt informāciju

Eksportētājiem ir tiesības rakstiski iesniegt nepieciešamo informāciju. Izmeklēšanas iestādēm šī informācija jāņem vērā tiktāl, ciktāl tā ir būtiska un tiek sniegta saskaņā ar procedūrām, tostarp ievērojot iestāžu noteiktos termiņus.

Personām tiek dota iespēja iesniegt divu veidu informāciju: i) informāciju, kura tiks izmantota **maksājuma līmeņa aprēķināšanai jūsu uzņēmumam** (ja pasākumi ir vērsti pret dempingu un subsīdijām), parasti to iesniedz aizpildītas anketas veidā, un ii) vispārējus juridiskus vai uz faktiem balstītus apsvērumus, parasti tos iesniedz rakstiska iesnieguma veidā.

UZMANĪBU – reģistrēties!

Lai jūsu uzņēmums tiktu uzskatīts par ieinteresēto personu un lai nodrošinātu iepriekš minētās aizstāvības tiesības, uzņēmumam jāpiesakās izmeklēšanas iestādēs un jāreģistrējas, ievērojot paziņojumā

par izmeklēšanas sākšanu izklāstīto kārtību un norādītos termiņus. Parasti pietiek ar vienkāršu vēstuli, bet saskaņā ar dažu valstu juridiskajām prasībām jau šajā posmā tiek prasīta būtiskāka informācija.

Kāds ir anketas izmantošanas mērķis?

Atbildes uz anketas jautājumiem galvenokārt jāsniedz tamdēļ, lai noteiktu maksājuma likmi, kas atbilst jūsu uzņēmuma stāvoklim. Piemēram, antidempinga procedūrā tiek prasīta sīka informācija par eksporta cenām, kā arī cenām iekšzemes tirgū un attiecīgajām ražošanas izmaksām. Ciktāl atbilde tiks uzskatīta par atbilstošu un izmeklēšanas iestādes būs pārliecinājušās par informācijas pareizību, šī informācija tiks izmantota dempinga starpības aprēķināšanai.

Ja antidempinga un pretsubsīdiju procedūrās maksājuma likmi var noteikt individuāli, **iekšējā tirgus aizsardzības pasākumu** nolūkā nosaka tikai vienu pasākumu, ko piemēro visam eksportam neatkarīgi no izcelsmes valsts un no tā, vai ir vai nav iesniegtas atbildes uz anketas jautājumiem. Tomēr atbildes uz anketas jautājumiem iekšējā tirgus aizsardzības lietās var būt svarīgas, lai panāktu tāda veida pasākuma piemērošanu, kas mazāk ietekmē jūsu ar eksportu saistītās intereses, piemēram, minimālās cenas noteikšanu.

Kāpēc man jāsniedz atbildes uz anketas jautājumiem?

Jums nav pienākuma atbildēt uz anketas jautājumiem. Tomēr, ja atbilde nav sniegta, parasti netiek aprēķināta individuālā maksājuma likme un piemērotie maksājumi parasti ir augstāki par maksājumiem, ko nosaka personām, kuras sadarbojas (par nesadarbošanos nevar saņemt atbildzinājumu).

Atbildot uz anketas jautājumiem, jāievēro svarīgi pienākumi (sk. aili lapas augšpusē), un, lai nodrošinātu pienācīgu sadarbību, bieži vien ir ieteicams noligt juristu. Pat tad, ja jūs pilnībā sadarbojaties

ar izmeklēšanas iestādēm, nevar garantēt konkrētu rezultātu, kas atbildīs jūsu cerībām.

Lai gan ir ieteicams sadarboties, lēmums tiek pieņemts, pamatojoties uz ekonomiskiem apsvērumiem, un tam jābalstās uz izmaksu izvērtējumu.

Kā man jāatbild uz anketas jautājumiem?

Ja esat nolēmis atbildēt uz anketas jautājumiem, jums no teikti jāsadarbības pilnā apmērā (jāatbild uz visiem jautājumiem) un jāatbild visām izmeklēšanas iestāžu noteiktajām prasībām. Daļēja sadarbība (t. i., ja atbildes tiek sniegtas tikai uz dažu anketas sadaļu jautājumiem) var netikt uzskatīta par sadarbību. Šajā gadījumā maksājumu aprēķināšanai tiks izmantoti nevis jūsu sniegtie dati, bet gan pieejamie fakti. Tāpēc maksājumu līmenis var pārsniegt gaidīto. Plašāka informācija par pienākumiem saistībā ar sadarbību ir pieejama **5. nodaļā**.

Kā es varu nodrošināt savu konfidenciālo datu aizsardzību?

Atbilžu sniegšana uz anketas jautājumiem nozīmē to, ka jums jāsniedz sensitīva informācija par uzņēmumu, piemēram, sīkas ziņas par cenām (par katru eksporta darījumu), izmaksām vai jādara zināmi jūsu klienti.

Kaut arī jūs šo informāciju uztverat kā ļoti sensitīvu, jo tā attiecas uz komercnoslēpumiem, izmeklēšanai šī informācija ir būtiski svarīga, tāpēc tā tomēr jāiesniedz izmeklēšanas iestādēm. Tomēr šīm iestādēm ir juridisks pienākums nodrošināt konfidenciālo datu aizsardzību, un tās nedrīkst izpaust šos datus nevienai citai personai.

Kā man izlemēt par to, vai sadarboties?

Lai izlemtu par to, vai sadarboties, eksportētājiem jāsalīdzina sadarbības radītās izmaksas / tās radītais labums ar nesadarbošanās sekām. Nesadarbošanās gadījumā attiecīgo eksporta tirgu var nākties pamest.

Skatīt 5. nodaļu.

Tāpēc **jebkuru sensitīvu informāciju var iesniegt, pamatojoties uz konfidencialitāti**, skaidri norādot, ka šī informācija ir konfidenciāla. Šajā gadījumā jums jāiesniedz arī nekonfidenciāls informācijas kopsavilkums. Šis nekonfidenciālais kopsavilkums būs pieejams izskatīšanai visām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu pārredzamību un ļautu tām pienācīgi īstenot savas aiztāvības tiesības. Kopsavilkumu, piemēram, var veidot indeksēti skaitļi. Jāievēro, ka tad, ja kādu konkrētu informāciju, piemēram, klientu nosaukumus, nevar apkopot vai indeksēt, tā tomēr jāsniedz izmeklēšanas iestādei (atzīmējot to kā konfidenciālu), bet tā nebūs pieejama citām personām.

Jāievēro, ka ASV, Kanāda un Meksika nodrošina ieinteresēto personu likumīgiem pārstāvjiem pieeju visai

iesniegtajai konfidencialajai informācijai. Tomēr likumīgajiem pārstāvjiem nav tiesību izpaust šo informāciju saviem klientiem.

Kādu vēl informāciju es varu iesniegt papildus atbildēm uz anketas jautājumiem?

Papildus atbildēm uz anketas jautājumiem, iespējams, ieinteresētās personas vēlas iesniegt vispārīgākas piezīmes vai arī izvirzīt konkrētus jautājumus, kuri neattiecas uz maksājuma noteikšanu. Šādas piezīmes un jautājumi var, piemēram, attiekties uz juridiskiem strīdiem (t. i., parādot neatbilstību juridiskajām prasībām), konkrētu informāciju attiecībā uz ražojuma definīciju, stāvokli vietējā nozarē, iekšzemes tirgu un/vai jebkuru citu informāciju, kas ir būtiska saistībā ar izmeklēšanu.

Šādas piezīmes var iesniegt rakstiski, ievērojot paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu norādīto veidu un termiņus un saskaņojot tās ar attiecīgajām ES nozaru asociācijām, valsts pārvaldes iestādēm un Eiropas Komisiju, lai nodrošinātu saskaņotību.

Izmeklēšanas iestādēm ir pienākums analizēt visu saņemto informāciju, tostarp šos rakstiskos iesniegumus, un, ja tā ir būtiska un attiecīgi pamatota, ņemt to vērā, konstatējot faktus.

Konkrētu jautājumu gadījumā saistībā ar šīm problēmām mēs iesakām jums vērsties pēc juridiskas palīdzības vai sazināties ar Eiropas Komisijas dienestiem vai savas dalībvalsts pārvaldes iestādēm, kuras var dot jums norādījumus (sk. kontaktinformāciju rokasgrāmatas beigās).

2. Tiesības piekļūt informācijai un to komentēt

Izmeklēšanas iestādēm ir pienākums sniegt ieinteresētajām personām informāciju tad, kad **a) izmeklēšana tiek sākota** un **b) tiek konstatēti fakti**. Papildus **c)** jāgarantē piekļuve tai citu ieinteresēto personu **iesniegtajai informācijai**, kura nav konfidenciāla.

a) Informācija izmeklēšanas sākšanas posmā

Izmeklēšana gandrīz vienmēr tiek sākota, pamatojoties uz kādas trešās valsts vietējās nozares pārstāvju iesniegtu sūdzību (pieprasījumu). Tiklīdz ir sākota izmeklēšana, attiecīgās valsts izmeklēšanas iestādēm šī sūdzība jādara pieejama ieinteresētajām personām. Šajā dokumentā jābūt pierādījumiem par i) dempingu/subsidēšanu vai importa pieaugumu, ii) informācijai par vietējās nozares stāvokli un iii) pierādījumiem par to, ka imports ir negatīvi ietekmējis vietējo nozari.

Ja izmeklēšana attiecas uz jūsu uzņēmumu, jums ir tiesības saņemt sūdzības "publisko versiju". Šī versija ir vietējās nozares pārstāvju pieprasījuma nekonfidenciālā versija, t. i., no kuras visi konfidenciālie dati ir izņemti un aizstāti ar nekonfidenciālu kopsavilkumu. Tādam kopsavilkumam jābūt pietiekami precīzam, lai no tā varētu pienācīgi saprast konfidenciāli iesniegtās informācijas būtību.

b) Informācija pēc tam, kad ir konstatēti fakti

Izmeklēšanā konstatētie fakti jāpaziņo ieinteresētajām personām. Ja jūs esat ieinteresētā persona, jums jāpieprasa un jāsaņem arī šāda informācija: būtiskie fakti attiecībā uz dempingu/subsidijām vai importa pieaugumu (iekšējā tirgus aizsardzības pasākumu gadījumā), stāvokli vietējā nozarē (zaudējumiem) un to, kā imports ir ietekmējis vietējo nozari (cēloņsakarību). Turklāt visām ieinteresētajām personām jāsaņem sīks skaidrojums par to, kā ir aprēķināts attiecīgajai pusei noteiktais maksājums (tikai antidempinga/pretsubsidiju procedūrā, jo, piemērojot iekšējā tirgus aizsardzības pasākumus, individuālus maksājumus nenosaka).

Kad es saņemšu informāciju par galvenajiem konstatētajiem faktiem?

Izmeklēšanas rezultāti jāatklāj pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, un jāatvērē pietiekams laiks komentāru izteikšanai. Pagaidu konstatējumus var darīt zināmus vienlaikus ar pagaidu pasākumu piemērošanu vai tūlīt pēc tam.

Kā man rīkoties, ja neesmu saņēmis nekādu informāciju?

Ja informācija nav darīta zināma vai ir pausta tikai daļēji, ieinteresētajai personai iespējami drīz jāsazinās ar izmeklēšanas iestādi, jo rīcībai paredzētais laiks parasti ir diezgan īss (sk. turpmāk). Ja uzskatāt, ka neesat saņēmis pietiekamu informāciju, Eiropas Komisija var jums palīdzēt.

Kā es varu izmantot saņemto informāciju?

Izmeklēšanā konstatētie fakti tiek izpausti, lai dotu ieinteresētajām personām iespēju tos komentēt. Jums jāzina, ka komentāru izteikšanai paredzētais laiks ir ierobežots (tas norādīts paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu vai pašā "informācijas izpaušanas dokumentā"). Tāpēc jāpārliecinās par to, ka jūs rīkojaties termiņā, kuru norādījušas izmeklēšanas iestādes.

Jums ir tiesības izteikt komentārus par konstatētajiem faktiem, tostarp attiecībā uz jūsu uzņēmumam noteiktā maksājuma (ja tāds ir noteikts) aprēķinu, kā arī attiecībā uz secinājumiem par zaudējumiem un cēloņsakarību. Šajā posmā var izvirzīt arī visus pārējos jautājumus, piemēram, attiecībā uz preces definīciju. Jums var būt vēlēšanās izteikt lūgumu par pasākumu nepiemērošanu attiecībā uz (dažiem no) ražojumiem, kurus jūs eksportējat. Tomēr tas ir atkarīgs no juridiskiem apsvērumiem.

Dažās valstīs mēdz veikt arī tā saukto sabiedrības interešu testu, t. i., tiek pārbaudīts, vai pasākumu piemērošana nav pretrunā vietējās ekonomikas interesēm kopumā. Tas ir vēl viens jautājums, kuru var komentēt.

Arī šajā gadījumā jums var palīdzēt Eiropas Komisija un jūsu valsts pārvaldes iestādes, ņemot vērā to, ka šim izmeklēšanas posmam ir izšķiroša nozīme.

c) Piekļuve iesniegtajai informācijai

Visām ieinteresētajām personām ir tiesības piekļūt informācijai, kuru saistībā ar izmeklēšanu ir iesniegušas citas personas. Atkarībā no prakses valstī, kura ir sākusī izmeklēšanu, tā var tikt īstenota divējādi.

Piekļuve nekonfidenciāliem materiāliem (biežāk sastopamais gadījums)

Visām ieinteresētajām personām ir tiesības piekļūt visu citu personu "nekonfidencialajām" informācijas versijām, kas iesniegtas izmeklēšanas gaitā. Visi konfidencialie dati no tām ir izņemti un aizstāti ar izsmeļošu kopsavilkumu. Personas var lūgt, lai tām ļauj iepazīties ar šiem materiāliem izmeklēšanas iestāžu telpās. Parasti ir iespēja izgatavot kopijas.

Jāievēro, ka dažās valstīs materiāli ir pieejami tikai vietējiem juristiem, tāpēc var nākties noligt juristu.

Dažās valstīs, piemēram, Austrālijā un Kanādā, reģistrētām ieinteresētajām personām tiek nodrošināta piekļuve tiešsaistē.

Piekļuve konfidenciāliem materiāliem

Dažās valstīs (patlaban ASV, Kanādā un Meksikā) piekļuve tiek nodrošināta VISIEM ieinteresēto personu iesniegtajiem dokumentiem (tostarp konfidencialajai informācijai). Tomēr šīs tiesības attiecas tikai uz juristiem, stingri nosakot viņiem pienākumu neizpaust nekādas konfidencialas ziņas saviem klientiem.

Automātiska informācijas saņemšana

Dažās valstīs pieprasa, lai ik reizi, kad persona iesniedz informāciju, tā automātiski nosūtītu nekonfidencialu informācijas versiju visām pārējām ieinteresētajām personām (pamatojoties uz tā saukto dienesta sarakstu). Šāda kārtība, piemēram, ir spēkā Ukrainā.

Kā es varu šo informāciju izmantot?

Materiālos atrodamā informācija var jūs interesēt, lai saprastu, kādus argumentus ir izvirzījušas citas personas. Šos argumentus var atspēkot, iesniedzot rakstisku dokumentu vai pieprasot uzklaušīšanu, lai paustu savu viedokli. Eksportētāji galveno uzmanību parasti pievērš importētājās valsts vietējās nozares, t. i., savu konkurentu, iesniegtajiem materiāliem.

3. Tiesības tikt uzklaušītam

Turklāt personām ir iespēja mutiski paust savu viedokli uzklaušīšanas laikā. Uzklaušīšana notiek pēc personu pieprasījuma vai pēc izmeklēšanas iestāžu uzaicinājuma. Pēdējā no minētajiem gadījumiem uzklaušīšana notiek publiski, t. i., visas ieinteresētās personas tiek aicinātas piedalīties vienā un tajā pašā uzklaušīšanā un apmainīties viedokļiem vai nostājām attiecībā uz strīdīgo jautājumu. Uzklaušīšana notiek valstī, kura ir sākusī izmeklēšanu.

Ziņas par uzklaušīšanu parasti ir norādītas paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu. Ja vēlaties paust savu viedokli mutiski, jums jāievēro paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu izklāstītā kārtība. Piezīmes, kas mutiski izteiktas uzklaušīšanas laikā, ir ieteicams iesniegt arī rakstiski tā saukto pēcuzklaušīšanas iesniegumu veidā. Uzklaušīšanā veiktos pasākumus, tāpat kā rakstiski iesniegtos dokumentus, būtu ļoti vēlams saskaņot ar ES nozares asociāciju, Eiropas Komisiju un valsts pārvaldes iestādēm.

KĀDI IR MANI PIENĀKUMI?

Lai piedalītos izmeklēšanā un saglabātu pienācīgas aizstāvības tiesības, personām jāievēro vairāki pienākumi. Tie parasti ir labi izskaidroti paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu un galvenokārt attiecas uz termiņu ievērošanu un pienācīgu sadarbību.

1. Reģistrēties

Lai sadarbotos izmeklēšanā, vispirms ir jāreģistrējas kā ieinteresētajai personai, ievērojot paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu izklāstīto kārtību un norādītos termiņus.

2. Ievērot termiņus

Izmeklēšanas laiks ir ierobežots, un tāpēc tajā tiek noteikti ļoti stingri termiņi. **Šo termiņu neievērošanu var uzskatīt par nesadarbošanos**, kas var izraisīt būtiskas negatīvas sekas. Tāpēc ir svarīgi zināt attiecīgos termiņus un tos ievērot. Parasti termiņi ir skaidri norādīti paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu, un/vai attiecīgās izmeklēšanas iestādes par tiem oficiāli paziņo visām ieinteresētajām personām, kuras ir reģistrējušās.

Termiņa pagarinājumu var lūgt, tieši vērsoties pie izmeklēšanas iestādēm. Ciktāl lūgums ir saprātīgs un pienācīgi pamatots, termiņa pagarinājums bieži vien tiek piešķirts. Tomēr garantēt to nevar. Tāpēc vislabāk dokumentus iesniegt noteiktajos termiņus.

Svarīgākie termiņi attiecas uz

- **ieinteresētās personas reģistrāciju,**
- **atbildes iesniegšanu uz anketu (vai vēstulēm par trūkstošās informācijas iesniegšanu),**
- **komentāru iesniegšanu (pēc izmeklēšanas sākšanas vai pagaidu pasākumu piemērošanas),**
- **lūgumu par dalību publiskā uzklaušanāsā.**

3. Pienācīgi sadarboties

Lai pienācīgi sadarbotos, jāaizpilda anketa. Atbildes uz anketas jautājumiem būs pamatinformācija, kura tiks izmantota, lai konstatētu faktus attiecībā uz jūsu uzņēmumu (antidempinga un pretsubsīdiju procedūrās). Atbildēt uz anketas jautājumiem ne vienmēr ir viegli, jo tajā jānorāda sīka informācija īpašā formātā, kas ne vienmēr atbilst uzņēmumos izmantotajam standartam. Pieprasītā informācija parasti iekļauj pilnu pārskatu par vietējiem un eksporta darījumiem 12 mēnešu ilgā laika posmā un pilnīgu informāciju par katra attiecīgā produkta ražošanas izmaksām.

Jums arī jāzina, ka visas būtiskās informācijas **nesniegšana vai nepilnīgas, nepatiesas vai maldinošas informācijas sniegšana norādītajā termiņā var radīt jūsu uzņēmumam nelabvēlīgas sekas.** Piemēram, nav pamata cerēt, ka antidempinga lietās tiks pieņemti pierādījumi par cenām iekšzemes tirgū, ja nebūs norādītas attiecīgās ražošanas izmaksas, jo attiecīgās cenas var izmantot tikai tad, ja pierādīts, ka tās ir rentablas, t. i., pārsniedz ražošanas izmaksas. Tad, ja tiek iesniegta tikai daļa no prasītās informācijas, izmeklēšanas iestādes var izlemt

Procedūras valoda

Parasti piezīmes un atbildes uz anketas jautājumiem jāiesniedz tās valsts oficiālajā valodā, kura veic izmeklēšanu. Tāpēc jāņem vērā laiks, kas vajadzīgs visu dokumentu tulkošanai pirms to izsūtīšanas. **Sekoji termiņiem!**

Ko es varu darīt pēc tam, kad termiņš ir beidzies?

Izmeklēšanas iestādes var neņemt vērā informāciju, kas iesniegta pēc termiņa beigām. Ja termiņu ievērošana jums rada grūtības, ieteicams nekavējoties lūgt termiņa pagarinājumu. Ja termiņa pagarinājums netiek piešķirts un jums nav iespējams iesniegt informāciju laikā, ieteicams informāciju tomēr iesniegt, kaut arī ar novēlošanos, pievienojot tai novēlojuma pamatojumu. Tomēr nav garantiju, ka iestādes šo iesniegumu pieņems.

Sliktākajā gadījumā jūs varat nosūtīt vispārīgas piezīmes par lietas būtību Eiropas Komisijai, jūsu valsts pārvaldes iestādēm vai dalībvalsts/ES nozares asociācijai, lai attiecīgās iestādes varētu šīs piezīmes izmantot savos iesniegtajos dokumentos, ja tās ir reģistrējušās kā ieinteresētās personas.

atbildes uz anketas jautājumiem (vismaz daļēji) neņemt vērā un izdarīt konstatējumus, pamatojoties uz citiem pieejamajiem faktiem.

Pirms sākat aizpildīt anketu, rūpīgi izlasiet norādījumus. Ja jums ir jautājumi saistībā ar atbilžu sniegšanu vai anketas aizpildīšanu, nevilcinieties sazināties ar izmeklēšanas iestādēm.

Pēc tam, kad ir iesniegtas atbildes uz anketas jautājumiem, uzņēmumi var saņemt vēstules par trūkstošo informāciju. Atbildes uz šīm vēstulēm arī jāsniedz norādītajos termiņos, citādi tiks uzskatīts, ka neesat sadarbojies. **Izmeklēšanas iestādes var apmeklēt jūsu uzņēmumu uz vietas, lai pārbaudītu iesniegto pārskatu un pārbaudītu anketā norādīto informāciju.**

Vai saistītajiem uzņēmumiem arī jāatbild uz anketas jautājumiem?

Izmeklēšanas iestādes var pieprasīt, lai atbildes uz anketas jautājumiem sniegtu arī attiecīgā produkta ražošanā un pārdošanā iesaistītie saistītie uzņēmumi un/vai lai grupa sniegtu konsolidētu atbildi. Jo īpaši atbildes tiks pieprasītas no saistītajiem importētājiem trešā valstī. Jāņem vērā tas, ka saistītu uzņēmumu jēdziens neaprobežojas ar akciju kontrolpaketes piederību. Ja jums ir šaubas par to, vai atbilde jāsniedz arī saistītajai personai, nekavējoties sazinieties ar izmeklēšanas iestādēm šā jautājuma noskaidrošanai.

Izņēmums – izlases veidošana

Ja eksportētāju ir ļoti daudz, izmeklēšanas iestādes var nolemt, ka konstatējumi tiks sagatavoti attiecībā uz pamatotu (samazinātu) skaitu uzņēmumu. Šim nolūkam veido uzņēmumu izlasi, un atbildes uz anketas jautājumiem jāsniedz tikai tiem eksportētājiem, kuri iekļauti izlasē. Tomēr jūsu uzņēmumam ir būtiski piekrist daļībai izmeklēšanā un aizpildīt tā saukto atlases anketu (kas ir daudz īsāka par faktiskās izmeklēšanas anketu), pamatojoties uz kuru izmeklēšanas iestādes veidos izlasi.

Vispārīnāti fakti par izlasē iekļautajiem uzņēmumiem vēlāk tiks attiecināti uz tiem uzņēmumiem, kuri vēlējās sadarboties, bet netika iekļauti izlasē.

Vai man jāatbild uz anketas jautājumiem iekšējā tirgus aizsardzības lietā?

Kaut arī iekšējā tirgus aizsardzības lietās individuālie maksājumi netiek noteikti, tomēr sniegt atbildes uz anketas jautājumiem ir svarīgi tāpēc, lai izmeklēšanas iestādēm tiktu iesniegti attiecīgie dati vai informācija. Ja atbildes uz anketas jautājumiem netiek sniegtas, izmeklēšanas iestādes var (kļūdaini) secināt, ka eksportētājiem par šo lietu nav intereses.

Tā kā sīks aprēķins netiek veikts, iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšanā izmantojamās anketas ir vieglāk aizpildāmas nekā antidempinga vai pretsubsīdiju procedūrām paredzētās anketas.

Tāpēc ļoti ieteicams arī aizpildīt anketas iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšanās. Dažas valstis tomēr neprasa, lai eksportētāji atbild uz anketas jautājumiem iekšējā tirgus aizsardzības izmeklēšanā. Šajos gadījumos jūs varat iesniegt dokumentu, kurā izklāstīts jūsu viedoklis un piezīmes.

PĀRBAUDES APMEKLĒJUMI – VAI MAN TIEM JĀPIEKRĪT? KAS NO MANIS TIEK GAIDĪTS?

Izmeklēšanas iestādes var pārbaudīt jebkuru atbildi uz aptaujas jautājumiem. Apmeklējuma mērķis ir pārbaudīt anketā sniegtās informācijas un ziņu pilnīgumu un pareizību.

Pārbaudes apmeklējumi parasti ilgst 2–3 dienas vai ilgāk atkarībā no valsts, kura veic izmeklēšanu; piemēram, lietās, ko ierosinājusi ASV, tie var ilgt vairāk par nedēļu. Atkarībā no valsts pārbaudes apmeklējums var notikt pirms vai pēc pagaidu pasākumu piemērošanas. Ne visās valstīs tiek veikti pārbaudes apmeklējumi. Jāievēro, ka aizsardzības lietās pārbaudes apmeklējumi drīzāk tiek veikti izņēmuma gadījumos.

Vai man tiem jāpiekrīt?

Ieteicams piekrist apmeklējumam uz vietas, jo pretējā gadījumā tiek uzskatīts, ka uzņēmums nesadarbojas pat neatkarīgi no tā, ka tas pilnībā sniedzis anketā prasīto informāciju.

Kāda informācija man jāsniedz?

Aizpildītājās anketās minētie skaitļi lielākoties tiks pārbaudīti, izmantojot uzņēmuma pārskatus, virsgrāmatu un grāmatvedības dokumentus (faktūras, nosūtīšanas dokumentus). Tāpēc pārbaudes apmeklējuma gaitā parasti jāsniedz nevis jauna informācija, bet gan tikai pamatojošie pierādījumi.

Konfidencialitāte

Izmeklēšanas iestādei jāievēro konfidencialitāte attiecībā uz visu konfidencialo informāciju, kas savākta pārbaudes apmeklējuma laikā. Šī informācija skaidri jāapzīmē kā konfidenciala. Šaubu gadījumā sīkāka padoma gūšanai tūlīt sazinieties ar Eiropas Komisiju.

Apmeklējumam uz vietas ir rūpīgi jāgatavojas, un to parasti organizē eksportētāja likumīgais pārstāvis, ja tāds ir iecelts. Attiecīgajiem darbiniekiem (jo īpaši darbiniekiem, kuri gatavoja atbildes uz anketas jautājumiem) jābūt pieejamiem un gataviem atbildēt uz izmeklētāju

uzdotajiem jautājumiem. Jāiesaista arī pārdošanas personāls un grāmatvedības darbinieki (gan tie, kas atbild par vietējiem darījumiem, gan tie, kas atbild par eksportu).

Būtiski ir jau iepriekš sagatavot visus dokumentus un datorierakstus, pamatojoties uz kuriem tika sagatavota aizpildītā anketa, un darīt tos pārbaudē pieejamus. Jānodrošina arī fotokopēšanas ierīce, jo izmeklētāji vienmēr pieprasa kopijas no lielākās daļas pamatojošo dokumentu.

Svarīgos vai strīdīgos gadījumos Eiropas Komisija un dalībvalstu pārvaldes iestādes ir gatavas palīdzēt eksportētājiem uz vietas veikt pārbauci gaitā, taču stingri ievērojot novērotāja statusu. Turklāt attiecīgie eksportētāji var ierasties Briselē, lai saņemtu Eiropas Komisijas padomu un tehnisko atbalstu.

Vai procedūra uz mani attiecas un, ja attiecas, cik lielā mērā?

4. nodaļa

Vai procedūra uz mani attiecas un, ja attiecas, cik lielā mērā?

Teorētiski, tirdzniecības aizsardzības procedūra attiecas uz eksportētāju tad, ja viņš produktu, uz kuru attiecas izmeklēšana, eksportē uz valsti, kas veic izmeklēšanu. Šim produktam jābūt skaidri definētam izmeklēšanas iestādes paziņojumā par izmeklēšanas sākšanu, kas publicēts vietējā oficiālajā izdevumā un/vai tīmekļa vietnē.

Tomēr jums var rasties šaubas par to, vai izmeklēšana patiešām attiecas uz jums.

VAI TĀ ATTIECAS UZ MANI TAD, JA...

es neeksportēju produktus par dempinga cenām un/vai neesmu saņēmis subsīdiju?

Ir svarīgi izmeklēšanas iestādēm pierādīt, ka jūsu eksports netiek veikts par dempinga cenām un netiek subsīdēts. Šim mērķim jums jāsadarbjas ar izmeklēšanas iestādēm un jāatbild uz anketas jautājumiem. Ievērojiet, ka apgalvojumi (tādi kā "mani produkti netiek pārdoti par dempinga cenām" vai "mani produkti netiek subsīdēti"), kuriem nav pievienots pamatojums, nav pietiekami.

es attiecīgo produktu neeksportēju?

Ja jūs attiecīgo produktu neeksportējat, tad raizēm nav pamata. Tomēr, ja produkta definīcija jums vieš šaubas un jums šķiet, ka oficiālajā paziņojumā lietotā terminoloģija ir neskaidra un pretrunīga, tad jums nekavējoties jāsaazinās ar

izmeklēšanas iestādēm un jādūz rakstisks skaidrojums. Turklāt arī Eiropas Komisija var sniegt padomu attiecībā uz interpretāciju un turpmāko rīcību.

es neesmu saņēmis paziņojumu?

Tas vēl nenozīmē, ka procedūra uz jums neattiecas. Par izmeklēšanas sākšanu tieši informē tikai tos eksportētājus, par kuriem ir zināms izmeklēšanas iestādēm. Ja jums nav skaidrības par to, kas īsti notiek, un jūs esat dzirdējis baumas, jūs varat pārbaudīt, kādas izmeklēšanas notiek, pēc saraksta, kas atrodams Eiropas Komisijas un trešās valsts tīmekļa vietnēs. Jūs varat arī sazināties ar savu attiecīgo asociāciju dalībvalsts vai Eiropas līmenī un uzzināt, vai tā jau ir iesaistījies procedūrā. Ņemiet vērā to, ka ir jāievēro termiņi (sk. **2. nodaļu**).

es ražoju produkciju arī valstī, kura veic izmeklēšanu?

Tam, ka ES ražotājs ražo produkciju tajā trešā valstī, kura ir uzsākusi procedūru, nav būtiskas nozīmes. Svarīgi ir tas, vai nozares uzņēmumi eksportē produktus no ES uz šo valsti.

es eksportēju produktus no trešās valsts?

Tirdzniecības aizsardzības pārbaudēs, jo īpaši antidempinga un pretsubsīdiju procedūrās, noteicošais faktors ir preču izcelsme. Tāpēc, ja jūsu uzņēmums ražo produktus arī citā valstī, kas nav ES dalībvalsts, pasākumi šim eksportam netiks piemēroti, ja lieta attiecas tikai uz ES (un neattiecas uz šo trešo valsti). Protams, iekšējā tirgus aizsardzības lietās stāvoklis ir atšķirīgs, jo pasākumi tiek piemēroti pret visām izcelsmes valstīm.

5. nodaļa

Kā man izlemt par to, vai sadarboties?

Lēmumu par sadarbošanos antidempinga vai pretsubsīdiju izmeklēšanā pieņem saskaņā ar ekonomiskiem apsvērumiem, kuru pamatošanai eksportētājam jāveic izmaksu un ieguvumu analīze.

KO ES IEGŪŠU, JA SADARBOŠOS?

Pilnībā sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, rezultātam būtu jāatspoguļo attiecīgā uzņēmuma stāvoklis. Ja ir attiecīgie juridiskie nosacījumi un tiek piemēroti pasākumi, tad katram eksportētājam, kurš sadarbojās, tiek individuāli aprēķināts maksājums saskaņā ar sniegto informāciju. Tas var nozīmēt, ka maksājums netiek piemērots (piemēram, ja jūsu eksporta cena nav dempinga vai subsīdētā cena) vai ka piemērotais maksājums vismaz ir zemāks par maksājumu, kuru nosaka uzņēmumiem, kas nesadarbojas. Tāpēc uzņēmums var saglabāt pienācīgu piekļuvi attiecīgajam eksporta tirgum un, iespējams, pat uzlabot savu stāvokli salīdzinājumā ar dažiem konkurentiem (ja pret viņiem tiek vērstā tā pati procedūra un noteiktās maksājuma likmes ir augstākas).

Tomēr sadarbība ne vienmēr nozīmē to, ka jums tiks aprēķināta tāda maksājuma likme, kādu jūs gaidījāt, jo izmeklēšanas iestādes var kādu no jūsu apgalvojumiem nepieņemt.

KĀDAS IR SADARBĪBAS IZMAKSAS?

Sadarbība ar izmeklēšanas iestādēm prasa lielus laiku, finanšu un cilvēkresursu ieguldījumus. Anketu aizpildīšana ir sarežģīts un laikietilpīgs process, kura izpildei ir vajadzīgi precīzi dati par uzņēmumu, tādi kā pārdošanas cenas iekšzemes un eksporta tirgos (parasti par visiem viena gada laikā notikušajiem

darījumiem), ražošanas izmaksas, klientu nosaukumi vai ziņas par darbinieku skaitu. Izmeklēšanas iestādes var pārbaudīt aizpildītās anketas, apmeklējot uzņēmumu uz vietas. Uzņēmumi parasti uztic šos pienākumus kompetentajiem uzņēmuma darbiniekiem vai ārējam grāmatvedim, kurš koordinē atbildes noformēšanu. Svarīgs papildu faktors, kas jāņem vērā, ir iespējamā vajadzība pēc tulkojuma, jo daudzas iestādes pieprasa, lai dokumenti tiktu iesniegti valstī lietotajā valodā (piemēram, Ķīniešu valodā utt.). Turklāt, tā kā izmeklēšana ir sarežģīta kvazitiesiska procedūra, ieteicams noligt likumīgu pārstāvi. Ievērojiet, ka dažās valstīs likumīgajam pārstāvim obligāti jāpārstāv uzņēmums visā izmeklēšanas laikā.

KĀDAS IR NESADARBOŠANĀS SEKAS?

Ja jūs nesadarbosieties, izmeklēšanas iestādes pamatos savus konstatējumus uz to rīcībā esošajiem "pieejamajiem faktiem". Parasti tā rezultātā noteiktā maksājuma likme ir augstāka nekā uzņēmumiem, kuri sadarbojās. Atkarībā no maksājuma līmeņa tas var nozīmēt, ka eksporta tirgus zaudē pievilcību. Turklāt, neaizpildot anketu, ieinteresētā persona daļēji atsakās no savām aizstāvības tiesībām.

Vai man jānolīgst jurists?

Pienākums noligt vietēju juriskonsultu attiecas tikai uz dažām valstīm (piemēram, Ķīnu vai dažām Latīņamerikas valstīm). Tomēr, ievērojot procedūru sarežģītību un vietējo tiesību aktu un kultūras īpatnības, jebkurā gadījumā ieteicams noligt juristu no vietējo juristu vidus. Viņš pārvaldīs procedūrā izmantoto valodu un varēs tieši sazināties ar izmeklēšanas iestādi un citām iesaistītajām personām. Tomēr daudzos gadījumos prasība par vietējo likumīgo pārstāvi nav obligāta un uzņēmumi var aizstāvēt sevi bez juridiskas palīdzības.

KĀ MAN IZLEMT PAR TO, VAI SADARBOTIES?

Sadarbība tirdzniecības aizsardzības pārbaudēs sniedz vairākas nepārprotamas priekšrocības un palielina iespēju gūt pozitīvāku galarezultātu. Tomēr tā ir laikietilpīga, var izmaksāt dārgi, un ne vienmēr tiek panākts cerētais rezultāts. Lēmums par sadarbošanos ir tikai un

vienīgi tā uzņēmuma ziņā, uz kuru attiecas izmeklēšana, un galvenie apsvērumi tā pieņemšanai ir uzņēmuma ekonomiskās un/vai stratēģiskās intereses attiecīgajā tirgū.

Cik liels ir risks?

(Kādi ir mana produkta eksporta apjomi? Vai tas ir svarīgs manai uzņēmējdarbībai?)

Kāda būtu man noteiktā individuālā maksājuma likme?

(Vai manas cenas ir dempinga cenas? Vai es saņemu finansiālu ieguldījumu? Kādā mērā?)

Kādas sekas varētu radīt sadarbošanās/ nesadarbošanās?

Ja es sadarbojos – mazāks maksājums, maksa par juridiskiem pakalpojumiem, laiks un resursi?
Ja es nesadarbojos – lielāks maksājums, piekļuve tirgum?

VAI MAN IR JĀSADARBOJAS IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBAS LIETĀ?

Lai gan iekšējā tirgus aizsardzības lietā individuālus maksājumus nenosa-ka, **tas, ka jūs sadarbojaties, norāda uz jūsu interesi par procedūru un ļauj jums izmantot savas aizstāvības tiesības**, piemēram, piekļūvi informācijai un iespēju izteikt piezīmes. Turklāt anketas iekšējā tirgus

aizsardzības lietā ir mazāk sarežģītas par tām, kuras izmanto antidem-pinga un pretsubsīdiju procedūrās, un tās retāk pārbauda, apmeklējot uzņēmumu tā atrašanās vietā. Sadarbība ir mazāk apgrūtināta, tāpēc ieteicams atbildēt uz anketas jautājumiem un piedalīties izmeklēšanā.

6. nodaļa

Kāda nozīme ir citām personām?

Kā Eiropas Komisija var palīdzēt?

Eiropas Komisija ir atbildīga par TAI procedūru, pasākumu un trešās valstis pieņemto tiesību aktu uzraudzību. Jo īpaši Eiropas Komisija pārbauda to, lai trešo valstu TAI iestādes, izmantojot tirdzniecības aizsardzības instrumentus, pilnībā ievērotu PTO noteikumus.

Būdam kompetenta TAI piemērošanas jautājumos, Eiropas Komisija var palīdzēt aizstāvēt

KĀDA IR EIROPAS KOMISIJAS NOZĪME?

Vispārīgi runājot, Eiropas Komisija īsteno trešo valstu iestāžu veikto izmeklēšanu uzraudzību, lai nodrošinātu attiecīgo PTO noteikumu, kā arī divpusējo pienākumu ievērošanu tirdzniecības aizsardzības instrumentu (TAI) piemērošanas procedūrās. Eiropas Komisijai jo īpaši ir nozīme vispārējās informācijas nodrošināšanā un atbalsta sniegšanā eksportētājiem, kā arī tā var iesaistīties attiecīgā līmenī.

Turklāt Eiropas Komisijas nozīme un iesaistīšanās ir atkarīga no izmeklēšanas veida un attiecīgās nozares sadarbības līmeņa.

- **Antidempinga** procedūrās jānodala dempinga aprēķināšana un pārējie lietas aspekti. Dempinga aprēķināšana balstās uz datiem par konkrētu uzņēmumu, kurus var sniegt tikai pats attiecīgais uzņēmums. Tāpēc Eiropas Komisijas iesaistīšanās šajā ziņā ir diezgan ierobežota. Tomēr Eiropas Komisija atbalsta eksportētājus tiktāl, ciktāl nav acīm redzami pārkāpts PTO antidempinga nolīgums. Jebkurā gadījumā Eiropas Komisija veic rūpīgu pārbaudi un iesaistās tādu jautājumu risināšanā kā produkti, uz kuriem attiecas izmeklēšana, zaudējumi un cēloņsakarības noteikšana.
- **Pretsubsīdiju** procedūrās Eiropas Komisijas iesaistīšanās ir atkarīga no tā, vai subsidēšanas programmas īsteno konkrētas dalībvalstis un vai tās ir saistītas arī ar ES izsniegto atbalstu. Pirmajā gadījumā Eiropas Komisija var palīdzēt dalībvalstu iestādēm atspēkot apgalvojumus par subsidēšanu.

ES eksportētāju intereses. Tai ir plašas zināšanas par tirdzniecības aizsardzības instrumentiem, un tā ir guvusi ievērojamu pieredzi par to, kā šos instrumentus izmanto trešās valstis. Šo jautājumu risināšana ietilpst ļoti specializētu darbinieku grupas ikdienas darba pienākumos, un uzņēmumi var vērsties pie viņiem pēc palīdzības.

Praksē Eiropas Komisija uzņemas veikt šādas darbības:

- Kad izmeklēšana tiek uzsākta, Eiropas Komisija par to informē dalībvalstis un attiecīgās tai zināmās ES asociācijas. Šajā posmā Eiropas Komisija parasti arī reģistrējas kā ieinteresētā persona, lai iegūtu tās sūdzības

Otrajā gadījumā Eiropas Komisija pati kļūst parusi procedūrā, jo tā ir atbildīga par attiecīgo ES programmu un/vai izmaksu izpildi. Turklāt, līdzīgi kā antidempinga procedūrās, Eiropas Komisija atbilstīgi iesaistās jautājumos, kas skar zaudējumu un cēloņsakarību noteikšanu.

- Tā kā jebkurš pasākums vienlīdz ietekmē visus eksportētājus, **ieکشējā tirgus aizsardzības** procedūrās Eiropas Komisija gluži dabiski darbojas kā koordinators. Tā nodrošina to, lai bez jebkādam pretrunām būtu pienācīgi pārstāvētas visu personu intereses. Iekشējā tirgus aizsardzības lietās Eiropas Komisija arī pārbauda iesnieguma atbilstību PTO noteikumiem un pēc vajadzības iesaistās tādu jautājumu noteikšanā kā zaudējumi un cēloņsakarība starp importu un vietējās nozares ekonomisko stāvokli.

Sekmīga aizstāvība trešo valstu veiktās TAI piemērošanas darbībās ļoti lielā mērā ir atkarīga no attiecīgo eksportētāju sniegtās informācijas. Tikai eksportētāju rīcībā ir vajadzīgie dati, lai noskaidrotu, vai viņu eksporta cenas tik tiešām ir dempinga cenas un/vai viņi tik tiešām saņem subsidijas. Tāpēc **Eiropas Komisijas palīdzība ļoti lielā mērā ir atkarīga no tā, cik liela ir eksportētāju interese par izmeklēšanu, un pūlēm, kuras viņi gatavi tai veltīt.** Ja viņi paši nesadarbojas, sniedzot atbildes uz anketas aptaujas jautājumiem, tad Eiropas Komisijas centieni ir daudz mazāk efektīvi.

kopiju, kuras dēļ sāka izmeklēšanu, un nodrošinātu pienācīgu pārraudzību un iesaistīšanos.

- Eiropas Komisija rīko tikšanās ar ES nozarēm, lai apmainītos viedokļiem, noteiktu problēmas un izstrādātu kopīgu stratēģiju.
- Eiropas Komisija visā izmeklēšanas gaitā veic (pagaidu un galīgo) rezultātu uzraudzību, iesaistās izmeklēšanā un reaģē, saskaņojot savu darbību ar attiecīgajām nozarēm (un, iespējams, arī dalībvalstīm). Tas parasti notiek, iesniedzot rakstiskus iesniegumus un/vai piedaloties uzklaušanās, lai izceltu apzinātos trūkumus.

• Eiropas Komisija ir gatava visā procedūras gaitā sniegt papildu padomu un palīdzību uzņēmumiem un dalībvalstīm.

• Eiropas Komisija arī regulāri informē dalībvalstis par lietu gaitu un dara publiski pieejamus vispārējos statistikas datus par TAI.

Eiropas Komisija neaizstāj juristu

– Eiropas Komisijas galvenais uzdevums ir izskaidrot dažādās iespējas un sniegt palīdzību ES eksportētājiem. Tā var palīdzēt aizstāvēt nozares intereses un iesaistās izmeklēšanā, bet noteikti nevar darboties kā likumīgais pārstāvis tirdzniecības aizsardzības procedūrās. Nēmot vērā šīs izmeklēšanas tehnisko būtību, kā arī to, ka daudzi jautājumi, kas rodas izmeklēšanā, attiecas uz konkrētajiem uzņēmumiem, eksportētājiem ir ieteicams sev palīgā nolīgt juristu.

Kādu vēl palīdzību es varu gaidīt no Eiropas Komisijas?

Eiropas Komisija sniedz eksportētājiem padomu un palīdzību visos TAI procedūras posmos. Tomēr tā nevar nodrošināt visus pakalpojumus, kas varētu būt vajadzīgi eksportētājam TAI procedūras gaitā. It sevišķi tā nevar aizstāt juristu, un eksportētājam pašam jāuzņemas ievērojams darbs, kas vajadzīgs anketas aizpildīšanai. Eksportētājiem par saviem līdzekļiem jānodrošina arī oficiālo dokumentu un uz anketas jautājumiem sagatavoto atbildi tulkšana. Eiropas Komisija sniedz eksportētājiem palīdzību un padomu visos juridiskajos un praktiskajos jautājumos, kas saistīti ar izmeklēšanas iestāžu veiktajiem pārbaudes apmeklējumiem eksportētāju uzņēmumos. Pēc eksportētāja lūguma Komisijas pārstāvis var piedalīties pārbaudes apmeklējumā kā novērotājs, lai pārbaudītu, vai tiek ievēroti PTO noteikumi. Tas, protams, atkarīgs no pieejamajiem resursiem un lietas specifikas.

Kā es varu palīdzēt Eiropas Komisijai?

Labākais veids, kā palīdzēt Eiropas Komisijai, ir iespējami drīz pēc izmeklēšanas sākšanas sazināties ar kompetento struktūrvienību un visas procedūras gaitā apmainīties ar būtisko informāciju. Tāpēc sazinieties ar to Eiropas Komisijas darbinieku, kurš atbildīgs par lietas uzraudzību, un nosūtiet vēstuli uz pielikumā minēto elektronisko adresi. Lai labāk spētu aizstāvēt eksportētāju intereses, Eiropas Komisijai jāzina visi svarīgie elementi ne vien par iespējamo dempingu/subsidēšanu, bet arī par attiecīgo produktu un tirgus situāciju gan ES, gan trešā valstī. Lai aina būtu pilnīga, ir vajadzīga arī jebkura cita vērtīga informācija, kura ļauj noskaidrot procedūras galvenos jautājumus un jo īpaši zaudējumus, kas varētu būt nodarīti vietējai nozarei, un tā cēloņsakarību ar dempingu/subsidēšanu. Šim nolūkam Eiropas Komisija parasti piedāvā Brisele rīkot tikšanos ar nozares asociāciju un attiecīgajiem eksportētājiem.

Kā es varu vērsties pie Eiropas Komisijas?

ES eksportētāji un/vai to jurists konsults var sazināties ar Eiropas Komisiju tieši pa elektronisko pastu. Tiklīdz trešās valsts iestādes uzsāk TAI procedūru, Eiropas Komisija par jauno procedūru tūlīt informē visas dalībvalstis un tai zināmās attiecīgās nozares asociācijas. Tā arī paziņo tās personas vārdu, uzvārdu, kura ir atbildīga par procedūras uzraudzību, kā arī kontaktinformāciju. Ja kādu iemeslu dēļ attiecīgie eksportētāji nesaņem šo informāciju no savas dalībvalsts iestādēm vai Eiropas Komisijas, viņi var tieši sazināties ar to Tirdzniecības ģenerāldirektorāta struktūrvienību, kura ir atbildīga par trešo valstu lietu uzraudzību (kontaktinformāciju skatīt pielikumā).

KĀDA IR DALĪBVALSTS PĀRVALDES IESTĀŽU NOZĪME?

Dalībvalsts pārvaldes iestādēm šajās procedūrās ir svarīga nozīme, jo, uzsākot TAI procedūru, tās parasti ir eksportētāju pirmais kontaktpunkts.

Pēc tam, kad dalībvalsts pārvaldes iestāde ir brīdināta, tā informē savas valsts nozari par lēmumu sākt izmeklēšanu, parasti darot to ar savu valsts asociāciju starpniecību un dažreiz arī sniedzot konsultācijas saistībā ar procedūru. Ja TAI procedūra skar būtiskas valsts intereses, dalībvalsts pārvaldes iestādes var arī pašas aktīvi piedalīties izmeklēšanā kā ieinteresētās personas, iesniedzot dokumentus un vajadzības gadījumā atbildot uz izmeklēšanas iestāžu nosūtītajām anketām.

Tas jo īpaši attiecas uz pretsubsidiju izmeklēšanu, kurā dalībvalstu pārvaldes iestādes ir tieši iesaistītas visā izmeklēšanas laikā un, būdamas attiecīgās subsidēšanas programmas(-u) īstenotājas, procedūrā uzstājas kā pušes. Veicot šādu izmeklēšanu, trešās valsts izmeklēšanas iestāde parasti veic pārbaudi uz vietas arī dalībvalsts pārvaldes iestādes telpās.

Dalībvalstis ar savu vēstniecību starpniecību arī tieši iesaistās izmeklēšanā (sk. turpmāk), lai izrādītu interesi un sniegtu atbalstu valsts nozarei. Tas tiek veikts, pilnībā saskaņojot savas darbības ar Eiropas Komisiju.

KĀDA IR TO VĒSTNIECĪBU UN ES DELEGĀCIJU NOZĪME, KURAS ATRODAS VALSTĪ, KAS VEIC IZMEKLĒŠANU?

Eiropas Savienības delegācijām un dalībvalstu vēstniecībām ir ļoti svarīga nozīme šajās izmeklēšanās, jo tās nodrošina oficiālo saziņu starp Eiropas Komisiju un dalībvalstīm, no vienas puses, un attiecīgās dalībvalsts iestādēm, no otras puses. Tām ir arī "zināšanas par vietējo situāciju", un tās var dot lietderīgus sīkākus norādījumus par to, kā un kādā līmenī iesaistīties.

Dalībvalstu vēstniecības un Eiropas Savienības delegācijas valstī, kura veic izmeklēšanu, no vietējām izmeklēšanas iestādēm saņem paziņojumu par TAI procedūras sākšanu. Pēc tam ES delegācijas informē to Eiropas Komisijas darbinieku (Briselē), kurš ir atbildīgs par izmeklēšanas uzraudzību.

Vēstniecības un delegācijas, iesniedzot dokumentus un sazinoties ar attiecīgajām vietējām iestādēm, rīkojas attiecīgi savas valdības un Eiropas Komisijas vārdā. Tās arī palīdz vākt un aktualizēt informāciju par vietējo politisko un tirgus situāciju, lai nodrošinātu Eiropas Komisijai attiecīgo vispārējo informāciju un atbalstu, aizstāvot ES eksportētāju intereses.

Pats par sevi skaidrs, ka kontakti ar dalībvalstu vēstniecībām un ES delegācijām nevar aizstāt ciešu rīcības koordināciju ar Eiropas Komisijas attiecīgajām struktūrām Briselē un valstu pārvaldes iestādēm, kurām ir tehniskā pieredze un zināšanas par procedūru kopumā. Turklāt jānodrošina, lai no vietējām vēstniecībām saņemta informācija būtu vienlīdz pieejama attiecīgajām struktūrām Briselē. Visbeidzot, tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanā iesaistīto dalībvalstu vēstniecības koordinēs savu rīcību ar ES delegāciju, lai apvienotu lietas aizstāvībai būtisko informāciju un izvairītos no jebkāda veida pretrunām saziņā ar trešās valsts izmeklēšanas iestādēm.

KĀDA IR TĀS ES ASOCIĀCIJAS NOZĪME, KURAS DALĪBNIIEKS ES ESMU?

ES asociācijām bieži vien ir izšķiroša nozīme trešo valstu rīkotajās TAI procedūrās, jo tās koordinē to eksportētāju aizstāvību, kuri ir to dalībnieki. To nozīme vēl vairāk pieaug tad, ja no jauna uzsākta TAI procedūra skar vairākus dažādu valstu eksportētājus. Lielākajai ES (un dalībvalstu) asociāciju daļai jau ir pieredze TAI procedūrās, un tās jau iepriekš ir sazinājušās ar Eiropas Komisiju. Gadījumos, kad asociācijas ir iesaistītas lietā, **eksportētājiem ieteicams koordinēt savu rīcību tieši ar savu asociāciju. Asociācija savukārt strādās ar Eiropas Komisiju, pārstāvēs viņus un izvēlēsies labāko stratēģiju eksportētāju interešu aizsargāšanai.** Jebkurā gadījumā – pat tad, kad lietā ir iesaistītas asociācijas, – eksportētāji var sazināties ar Eiropas Komisiju tieši, piemēram, ja ir īpašas intereses un/vai jautājumi, kuras attiecīgās asociācijas nevar risināt vispārējā aspektā.

KĀDA NOZĪME IR MANIEM KLIENTIEM VALSTĪ, KURA VEIC IZMEKLĒŠANU?

Jaunas TAI procedūras sākšana kādā trešā valstī bieži vien tūlīt ietekmē izmeklējamā produkta piegādi vietējiem klientiem. Attiecīgie klienti mēdz pieprasīt, lai ES eksportētāji nekavējoties pārskata pārdošanas cenu, ņemot vērā maksājumu, kas varētu tikt piemērots, vai arī atceļ pasūtījumus un pārējas citas izcelsmes produktus, kuriem maksājums netiks piemērots. Eksportētājiem bez vilcināšanās jāizskaidro saviem klientiem, ka TAI procedūras ilgst ievērojamo laiku un iespējamie maksājumi tiek iekasēti tikai pēc vairākiem mēnešiem – tad, kad tiek piemēroti pagaidu pasākumi. Vienlaikus eksportētāji var lūgt savus klientus atbalstīt viņus attiecībā pret vietējām izmeklēšanas iestādēm. Klienti var parādīt to, kādas negatīvas sekas varētu radīt pasākumu piemērošana, palielinot ražošanas resursu izmaksas un galarezultātā izraisot konkurētspējas zudumu, iespējamu darba vietu samazināšanos un augstākas cenas galapatērētājam. Jāņem vērā tas, ka PTO tiesību aktos ir paredzēta importētāju, rūpniecisko lietotāju un reprezentatīvu patērētāju organizāciju līdzdalība šajās procedūrās.

Šie apsvērumi juridiski ir vēl svarīgāki tajās valstīs, kurās TAI lietu izmeklēšanā tiek veikts tā sauktais "sabiedrības interešu tests", kas var liegt piemērot galīgos pasākumus. Plašākai informācijai par sabiedrības interešu aizsākuma pārbaudi sk. **1. nodaļu.**

KĀDA NOZĪME IR MANIEM SAISTĪTAJIEM UZŅĒMUMIEM?

Īpaša situācija rodas tad, ja trešās valsts TAI izmeklēšana ir vērsta nevis tieši pret ES eksportu, bet gan pret tādām ražotnēm ārpus ES, kuru galvenais birojs atrodas ES. Šajos gadījumos Eiropas Komisija nevar piedalīties procedūrā, jo izmeklēšana tieši neskar ES. Tāpēc Eiropas Savienībā reģistrētajam uzņēmumam trešās valsts, pret kuru ir vērsta tirdzniecības aizsardzības pārbaudes procedūra, vietējām iestādēm ir jāprasa veikt labojumus. Šajos gadījumos Eiropas Komisija tomēr var sniegt palīdzību, kaut arī citā līmenī nekā tad, ja izmeklēšana būtu tieši vērsta pret ES.

Kā paskaidrots **3. nodaļā** "Eksportētāju tiesības un pienākumi", saistītiem uzņēmumiem procedūras laikā jāsadarbojas. Izmeklēšanas iestādes var pieprasīt individuālu atbildi no katra saistītā uzņēmuma vai konsolidētu atbildi uz anketas jautājumiem no eksportētāja un visiem ar to saistītajiem uzņēmumiem.

7. nodaļa

Pasākumi ir piemēroti – kā man rīkoties?

Pat tad, ja pasākumi ir piemēroti, tos var grozīt vai pat atcelt, veicot **pasākumu pārskatīšanas izmeklēšanu** vai **apstrīdot** tos (tiesā).

PASĀKUMU PĀRSKATĪŠANA

Es vairs nepārdodu produktus par dempinga cenām vai arī es vairs nesaņemu subsīdiju. Ko man darīt?

Ieinteresētās personas var lūgt **pasākumu pārskatīšanu** to piemērošanas laikā. Tie eksportētāji, kuri var pierādīt, ka kopš sākotnējās pasākumu noteikšanas apstākļi ir ievērojami mainījušies, var vērsties ar lūgumu par atkārtotas pārbaudes sākšanu maksājuma samazināšanai vai atcelšanai. Izmairinām jābūt ilglaicīgām un jāattiecas gan uz dempingu vai subsīdēšanu, gan arī uz pārmaiņām iekšzemes tirgū (piemēram, zaudējumiem, ražošanu) vai pasākuma piemērošanas apjomu vai veidu.

Šāda pārskatīšana parasti nav iespējama **IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBAS PASĀKUMU** gadījumā, jo atšķirībā no antidempinga un pretsubsīdiju pasākumiem vienu un to pašu pasākumu piemēro visiem eksportētājiem no visām valstīm, un tāpēc tas neattiecas uz konkrētu uzņēmumu.

Vai pasākumu darbības laiku var pagarināt, pārsniedzot sākotnējo periodu, uz kādu tas tika noteikts?

Antidempinga un pretsubsīdiju pasākumu darbība parasti beidzas automātiski pēc pieciem gadiem, ja vien "termiņa beigu pārskatā" netiek noteikts, ka pasākumiem jāpaliek spēkā.

Šo "termiņa beigu pārskatu" (vai "pārskatīšanas pārbaudi") parasti pieprasa ražotāji, kas darbojas iekšzemes tirgū, un kas sniedz pierādījumus par to, ka pasākumu izbeigšanas rezultātā ir iespējama dempinga/subsīdēšanas atsākšanās un zaudējumu turpināšanās. Pat tad, ja pasākumu rezultātā eksports ir pārtraukts, var tikt pieņemts lēmums par to, ka, atceļot pasākumus, tas varētu atjaunoties par dempinga/subsīdētām cenām un radīt zaudējumus.

Jānorāda, ka **pasākumi paliek spēkā visas pārskatīšanas izmeklēšanas laikā**, arī tad, ja pasākumu sākotnējās piemērošanas termiņš ir beidzies. Tiesības un pienākumi attiecībā uz sadarbību, pārbaudes apmeklējumiem vai personu aizstāvības tiesībām ir līdzīgi kā sākotnējā izmeklēšanā un attiecas arī uz pārskatīšanas izmeklēšanu.

Atkarībā no attiecīgās valsts tiesību aktiem pārskatīšanas izmeklēšanas rezultātā maksājumi var tikt atcelti vai saglabāti tādā pašā līmenī (t. i., līdzīgi, kā tas ir ES) vai arī var tikt mainīts maksājumu līmenis. Ja pasākumi netiek atcelti, tie parasti paliek spēkā vēl piecus gadus.

IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBAS pasākumu darbības sākotnēji noteikto termiņu arī var pagarināt, ja izmeklēšanā tiek pierādīts, ka pasākums vēl aizvien ir nepieciešams vietējai nozarei nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai ar noteikumu, ka šī nozare pielāgojas situācijai.

Izmeklēšanas periodā es neveicu eksportu, bet vēlos to darīt tagad – kas man jādara, lai izvairītos no pasākumiem?

Importam no uzņēmumiem, kuri sadarbojas, parasti tiek noteikta individuāla maksājuma likme, bet ir arī maksājums, ko nosaka "attiecībā uz visu valsti", attiecinot to uz importu no visiem pārējiem uzņēmumiem, kuri ražo un eksportē attiecīgo ražojumu. Šo tā saukto "atlikušo maksājuma likmi" piemēro visiem tiem eksportētājiem, kuri izmeklēšanas laikā nesadarbojas, un tā parasti ir augstāka nekā individuālā maksājuma likme, ko piemēro eksportētājiem, kuri sadarbojas. Ja uzņēmums sāk eksportēt produktus pēc izmeklēšanas perioda, tā precēm tiek piemērota "atlikusi maksājuma" likme.

Tomēr uzņēmumi, kuri sākotnējā izmeklēšanas periodā vispār nepastāvēja vai arī neeksportēja savus produktus uz attiecīgo trešo valsti, var pieprasīt **jauna eksportētāja pārbaudi** individuālās maksājuma likmes noteikšanai. Ja izmeklēšanas iestādes nosaka, ka eksportētājs atbilst attiecīgajiem kritērijiem, tiek sākta pārbaude. Pārbaudē tiek izskatīta atbilstība kritērijiem, un, ja tā tiek konstatēta, attiecīgajam uzņēmumam tiek noteikta individuāla dempinga vai subsīdijas starpība.

Šī iespēja neattiecas uz **IEKŠĒJĀ TIRGUS AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM**, kad viens un tas pats pasākums tiek piemērots visiem eksportētājiem.

PASĀKUMU APSTRĪDĒŠANA

Vai es varu apstrīdēt pasākumus attiecīgās valsts tiesā?

Eksportētājiem, kuriem ir noteikti galīgie pasākumi, ir iespēja tos apstrīdēt tās **valsts tiesā**, kura pasākumus ir piemērojusi, ja tie uzskata, ka valsts tiesību akti nav piemēroti pareizi. Procedūras aspekti dažādās valstīs var būt atšķirīgi, tāpēc ļoti ieteicams – varbūt pat obligāti – ir saņemt specializēta jurista palīdzību. Pasākumus var apstrīdēt arī importētāji valstī, kura piemēro pasākumus.

Tā kā tiesas process attiecas uz konkrētu uzņēmumu un tajā ir iesaistītas neatkarīgas tiesas, Eiropas Komisijas nozīme šajos procesos ir ļoti ierobežota. Eiropas Komisija nevar uzstāties importētājas valsts tiesā, bet tā var sniegt padomu attiecīgajiem eksportētājiem.

Vai pasākumus var apstrīdēt starptautiskās tiesās?

Pasākumus var arī apstrīdēt **PTO strīdu izšķiršanas procedūrā**, ja tiek uzskatīts, ka nav pareizi piemēroti PTO noteikumi. Šo procedūru nevar uzsākt atsevišķi uzņēmumi, bet gan tikai PTO dalībnieki. Attiecībā uz Eiropas Savienību procedūru PTO kolēģijā vislabāk lūgt iniciēt Eiropas Komisijai. Šim nolūkam eksportētājiem jāsaazinās ar attiecīgajiem Tirdzniecības ģenerāldirektorāta dienestiem, lai apmainītos ar viedokļiem par iespēju šajā līmenī apstrīdēt pasākumus. Eksportētāji var vispirms sazināties ar savas valsts pārvaldes iestādēm, lai saņemtu atbilstīgu padomu un informāciju attiecībā uz procedūru.

PTO procedūras ir diezgan sarežģītas un laikietilpīgas, un līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai (ieskaitot lēmuma pārsūdzēšanu) var paiet vairāki gadi, bet līdz kolēģijas secinājumu īstenošanai – vēl vairāki mēneši. Tāpēc jāizsver, cik liels būs procedūras radītais apgrūtinājums un kāds būs tās ilgums attiecībā pret apstrīdamo pasākumu faktisko ilgumu un radīto ietekmi.

1. KONTAKTINFORMĀCIJA

Eiropas Komisija

Pasta adrese:

DG TRADE
Trade Defence Unit H5
200, rue de la Loi-Wetstraat
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

E-pasta adrese:

Trade.defence.third.countries@ec.europa.eu

2. NODERĪGAS SAITES

a) Eiropas Komisija

Tirdzniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietne

<http://ec.europa.eu/trade>

Tirdzniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietne informācijai par tirdzniecības aizsardzības instrumentiem

<http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/trade-defence/>

Vietnē ir atrodama šāda informācija:

- Pret ES eksportu izmantotie tirdzniecības aizsardzības instrumenti
- Statistikas dati par pasākumiem/izmeklēšanām, kas vērstas pret ES eksportu
- Kopsavilkums par to valstu tiesību aktiem, kuras galvenokārt piemēro šos instrumentus pret ES eksportu

b) Dalībvalstis

DALĪBVALSTS	E-PASTA ADRESE	TĪMEKĻA VIETNE
Apvienotā Karaliste	tradedefencepolicyenquiries@bis.gsi.gov.uk	
Austrija		
Beļģija	trade.defence@economie.fgov.be	http://economie.fgov.be
Bulgārija	e-docs@mee.government.bg	
Čehijas Republika		
Dānija	ebst@ebst.dk	www.ebst.dk/antidumping
Francija		
Griekija		
Igaunija	info@mkm.ee	www.mkm.ee
Itālija		
Irija		
Kipra		
Latvija	j	www.em.gov.lv
Lietuva	dempingas@urm.lt	
Luksemburga	info@luxembourgforbusiness.lu	www.luxembourgforbusiness.lu
Malta	epd@gov.mt	
Nīderlande	antidumping@minez.nl	
Polija	SekretariatDPH@mg.gov.pl	www.mg.gov.pl
Portugāle		www.dgae.min-economia.pt
Rumānija	diac@dce.gov.ro www.dce.gov.ro	
Slovākija	ochranaobchodu@mhv.sk	www.mhv.sk
Slovēnija	trade.mg@gov.si	http://www.mg.gov.si
Somija		
Spānija	sgpar.sccc@comercio.mityc.es	www.comercio.mityc.es
Ungārija		
Vācija		
Zviedrija	registrator@kommers.se	www.kommers.se

c) Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO)

Vispārīgā informācija
<http://www.wto.org>

Meklētājprogramma par PTO galveno dalībnieku pieņemtajiem tiesību aktiem tirdzniecības aizsardzības jomā
<http://docsonline.wto.org>

(Atveriet vienkāršās meklēšanas izvēlni, noklikšķinot uz “?”, izvēlieties attiecīgā dokumenta simbolu un izvēlieties vienu no šīm sadaļām: antidempings, 18. panta 5. punkts; subsīdijas un kompensācijas pasākumi, 32. panta 6. punkts; iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi, 12. panta 6. punkts.)

d) Valstis, kas visbiežāk izmanto TAI pret ES eksportētājiem

Valsts	Tīmekļa vietne
Argentīna	http://www.cnce.gov.ar/
ASV	USDOC – http://www.trade.gov/ia USITC – http://www.usitc.gov
Austrālija	Attiecībā uz dempingu/subsīdijām – http://www.customs.gov.au/site/page4227.asp Attiecībā uz iekšējā tirgus aizsardzības pasākumiem – http://www.pc.gov.au
Brazīlija	http://infosecex.desenvolvimento.gov.br
Dienvidāfrika	http://www.dti.gov.za
Indija	Attiecībā uz dempingu/subsīdijām – http://commerce.nic.in/index.asp Attiecībā uz iekšējā tirgus aizsardzības pasākumiem – http://dgsafeguards.gov.in
Izraēla	http://www.moital.gov.il
Kanāda	http://www.citt.gc.ca
Krievija	http://www.minprom.gov.ru (vietne pieejama tikai krievu valodā)
Ķīna	Attiecībā uz dempingu/subsīdijām – http://gpj.mofcom.gov.cn Attiecībā uz zaudējumiem – http://www.cacs.gov.cn
Meksika	http://www.economia.gob.mx
Turcija	http://www.dtm.gov.tr (sadaļa “Ārējā tirdzniecība/imports”)
Ukraina	http://www.me.gov.ua (vietne pieejama tikai ukraiņu valodā)

3. TERMINU RĀDĪTĀJS

Aizsardzība	4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 26	Klients	9, 13, 15, 19, 23
Aizstāvības tiesības	10, 12, 13, 16, 20	Kompensācijas pasākums	6, 8
Anketas	10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23	Kompensējams	6
Antidempinga pasākumus	6	Konfidencialitāte	17
Cēloņsakarība	7, 21	Konstatētie fakti	13, 14, 16
Cenu saistības	8	Maksājums	8, 14, 19, 20, 23, 24
Cenu salīdzināmību	6	mazākas nodevas princips	8
Dalībvalstis	10, 21, 22, 26	Nekonfidenciāls kopsavilkums	13, 14
Dempinga starpība	6, 8, 13	Normālā vērtība	6
Dempings	4, 6, 7, 9, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24	Pārbaudes vizītes	10
Eiropas komisija	8, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 26	piekļuve informācijai	15, 20
Eksporta cena	6, 8, 19, 21	Pienākumi	12, 13, 14, 16, 23, 24
Es asociācija	9, 21, 23	Ražošanas izmaksas	6, 16, 19
Es delegācija	10, 23	Sabiedrības interešu tests	7, 23
Ieinteresētā persona	10, 14, 19, 21	Sadarbība	11, 13, 19
Iekšējā tirgus aizsardzības pasākums	6, 7, 8, 11, 13, 24	saistītais uzņēmums	23
Iekšzemes tirgū	6, 9, 13, 16, 24	Strīdu izšķiršana	25
Izslases veidošana	17	Subsīdija	4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24
izmeklēšana	4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24	Termiņi	10, 16, 18
Izmeklēšanas iestāde	9, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24	tulkojums	19, 22
Juridiskā palīdzība	13, 19	Uzklausīšana	15
		Vēstniecības	10, 23
		Zaudējumi	7, 21

Latviešu valodā publicējusi
Eiropas Komisija

Tirdzniecības ģenerāldirektorāts

Šajā brošūrā ietvertā informācija ne
vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības
oficiālo nostāju.

Nedz Eiropas Komisija, nedz jebkura
persona, kas rīkojas Komisijas vārdā, nav
atbildīga par mērķiem, kādos šī
informācija var tikt izmantota.

© Eiropas Savienība, 2010

Pārpublicēt atļauts tikai ar norādi uz
avotu.

Vāks – © iStockphoto.com –
Tor Lindqvist

Makets – Tipik Communication Agency

Iespiests Beļģijā, 2010. gada jūlijā

